

1983 - 1993

Värmlands ANOR

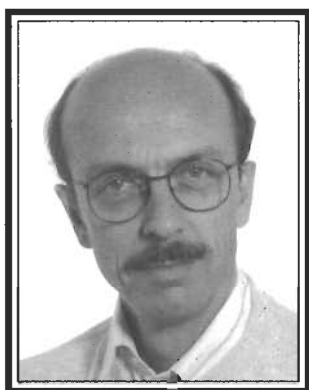
1993:4

December 1993

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Pris 30:-

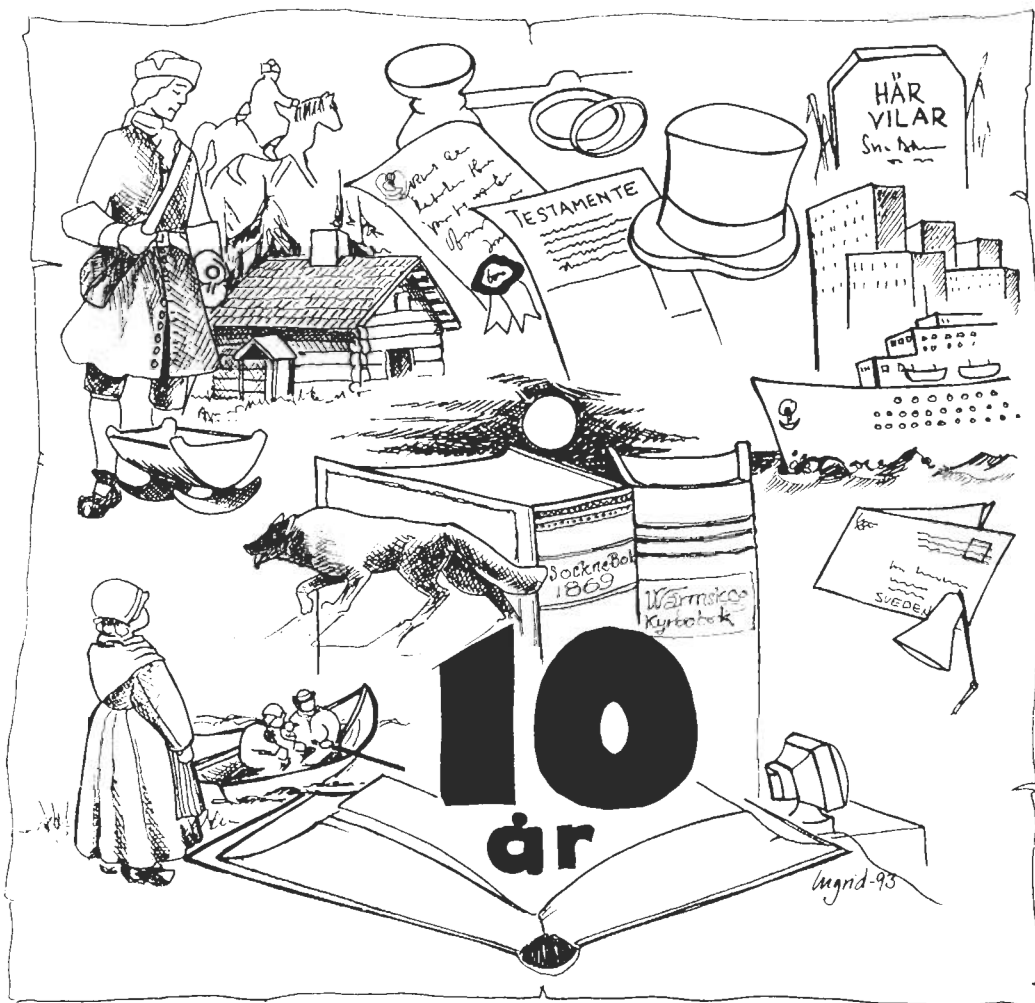
Årgång 10

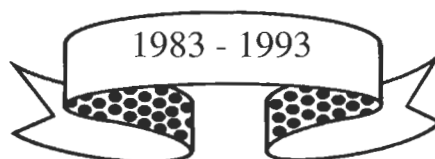
Anders Höglund, Kristinehamn, föreningens ordförande 1983-1988

Lars-Gunnar Sander, Forshaga, nuvarande ordförande från 1988

Värmlands Släktforskarförening

Anders Höglund var föreningens förste ordförande. I bakgrunden fr v Peter Olausson och Ulf Nilsson

Leif Gidlöf, chef för Värmlandsarkiv 1977-1986, stadsarkivarie i Stockholm 1986-1992 och är krigsarkivarie från 1992. Är ordförande i SSGF Storstockholms Genealogiska Förening och styrelseledamot i Sveriges Släktforskarförbund

Eva Fredriksson, bibliotekarie vid Karlstads stadsbibliotek ingick i interimstyrelsen

Gerhard Kaukerat är en ung och entusiastisk släktforskare. Se artikel sida 13

Fr v Eva Nåheim, Odd Nåheim och Ingsund Börstad från Östvolts Historielag, Sarpsborg, lyssnar 25 sept 1993 intresserat på vad Ivan Bratt, Värmlandsarkiv, har att berätta. Fotograf Harald Persson

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Upplaga 700 ex, 4 ggr/år

Föreningens adress Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 667 32 Forshaga

Medlemsavgift kronor 90 per år

Familjeavgift kronor 10 per år

Postgiro 46 96 60-5

Redaktör Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 664 32 Grums

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 652 08 Karlstad. Telefon 054-15 92 72

Besöksadress Gamla Badhuset, Norra Strandgatan 4, Karlstad

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 653 40 Karlstad. Telefon 054-11 87 77

Manusstopp för 1994:1 är 5 feb 1994

Innehåll

Jubileumsnummer	3
Tankar inför framtiden	4
Värmländska kyrkoarkiv	5
VSF startade . . .	6
Funktionärer under 10 år	8
Tankar om en jubilar	10
Böckerna en förbisedd ...	10
Arkiven innehåller ...	11
Egocentriker?	11
En värld att upptäcka ...	12
Folkrorelsearkivet	12
Emigrantregistret	13
Ung forskares syn på VSF	13
Släktforskardagarna 1993	14
Haparandatrakten 1809	15
Minnet av en människa	16
Borgmästare i Filipstad	18
Landsarkiv i Karlstad?	20
Anor sökes	21
Gratulationer	22
Styrelsefunktioner 83-92	22

Styrelsen 1993

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-11153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Säffle. Telefon 0533-10559

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-118777

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Telefon 0553-10378

Registrator Sonja Peterson, Ölmegatan 9 A, 65230 Karlstad. Telefon 054-119411

Ledamot Eivor Lantz, Lindersvägen, 66302 Hammarö. Telefon 054-525727

Suppleanter Bertel Swanson, Brunskog, 67094 Edane. Telefon 0570-55023

Gunhild Svensson, Odalvägen 15, 65350 Karlstad. Telefon 054-531448

Janet Leffler, Trumberget 5, 66300 Skog-hall. Telefon 054-513711

Valla Johansson, Industrigatan 12 E, 66133 Säffle.

Revisorer Kerstin Modén, Resedagatan 12, 65345 Karlstad. Telefon 054-560758

Gerhard Kaukerat, Radhusgatan 15 D, 66440 Slottsbron. Telefon 0555-30403

Revisorssuppleant Bengt Tholin, Stins-gatan 7, 65226 Karlstad. Telefon 054-158825

Valberedning Gunnar Bergström, Pion-gatan 24, 65345 Karlstad. Telefon 054-560698.

Allan Johansson, Industrigatan 12 E, 66133 Säffle

Stig Jonasson, Drevstagatan 49 A, 68141 Kristinehamn. Telefon 0550-17109

Jubileumsnummer

Härmed vill jag för läsaren presentera VärmlandsAnors jubileumsnummer inför Värmlands Släktforskarföreningens 10-årsjubileum. Eftersom tidningen är några månader yngre än föreningen, vill vi instämma i gratulationerna och ge en eloge till de som 1983 tog initiativ till föreningsbildandet och som sedan varit med om att föra föreningen framåt.

Ungefär för ett år sedan tog styrelsen upp den tanken att 10-årsjubileet skulle manifesteras i ett jubileumsnummer. Till-sammans har styrelsen och jag sedan skisserat upp vad jubileumsnumret skulle innehålla och hur det skulle utformas. Ett antal personer har tillfrågats om att medverka och flertalet har varit villiga till detta med antingen egna artiklar eller i intervjuform.

Förstasidan har vi valt att låta en av föreningens initiativtagare, Ingrid Johansson, utföra. Den bilden är värd att studera; den innehåller flera komponenter, som ingår i släktforskning, historiska företeelser, värmländsk natur och miljö, källmaterial från gammal tid samt framtidens metoder att bevara nutiden. Uniformen på knekten har använts vid Nerke-Wermlands regemente. I ramen har vi lagt in foton av de två ordföranden, som lett föreningens verksamhet under de 10 åren.

Första person att uttala sig är vår nuvarande ordförande Lars-Gunnar Sander. Så följer en kortfattad historik. Där beskrivs hur det började och där räknas upp en del av det som hänt under åren. Några för släktforskning viktiga allmänna händelser har lagts in i krönikan. Tidningen VärmlandsAnors historia berörs. En mer detaljerad redogörelse för den ber vi att få återkomma till i första numret 1994, då tidningen fyller 10 år.

Därefter följer uttalanden och intervjuer av personer som varit med de 10 åren och av personer som blivit medlemmar de senaste åren samt av några som får representera de lokaler och miljöer där vi släktforskare hämtar informationen för vår kunskap.

Fortsättning sida 4

Föreningens 10-årsjubileum

Nu har det gått tio år sedan vår förening bildades. Under denna tid har släktforskningen genomgått en enorm utveckling. Inför tioårsjubileet finns det anledning att stanna upp och tänka efter en smula. Kommer utvecklingen att fortsätta i samma takt och hur skall vi anpassa föreningens verksamhet till nya förutsättningar? Jag skall här försöka mig på det vanskliga företaget att blicka in i framtiden. Vad kommer att hända under nästa tioårsperiod? Den första frågan man då ställer sig är om intresset för släktforskning kommer att fortsätta eller till och med öka?

Även om vi anstränger oss att få med yngre människor och ofta lyckas med detta så kan vi inte bortse från det faktum att släktforskning är en populär pensionärshobby. Och antalet pensionärer kommer att öka väsentligt - det vet vi.

Sverige i likhet med övriga Europa plågas för närvarande av lågkonjunktur och hög arbetslöshet. Den senare kommer att bestå i framtiden menar pessimisterna. Jag tror dock för min del att det på sikt finns flera lösningar på det problemet. En tänkbar sådan är arbetstidsförkortning. Med andra ord, ökad fritid - mer släktforskning.

Det förefaller vara så att det är just släktkrönikor som hör till de populära TV-programmen. Serier som Forsythe-sagan, Matador, Hedebyborna och varför inte Dallas har fångslat miljontals TV-tittare. Och så har vi Rötter som sägs ha utlöst den verkliga släktforskarfebern framför allt i USA. Sådana här serier får folk att börja fundera över sin egen släkts öden. Det finns således goda skäl för antagandet att antalet släktforskare kommer att öka ännu mer.

Fortsättning från sida 3

Det vanliga innehållet i tidningen har vi minskat ner. Fortsättning av redan påbörjade berättelser har vi måst skjuta på till kommande nummer. Syftet med jubileumsnumret är alltså att i nuet blicka bakåt och att med detta som referens söka skåda in i framtidens möjligheter.

Bernhard Granholm

Släktforskning billig hobby

Men kommer vi att ha råd att släktforska i framtiden? Den senaste tiden har vi ju allt mer oroats av de stigande lånekostnaderna för mikrokort. Utvecklingen pekar på att det allmänna blir allt mindre intresserad av att subventionera medborgarnas särintressen. Jag tror nog att vi måste räkna med kostnader i det här avseendet. Men föreningar och förbund måste bevaka att kostnaderna drabbar släktforskarna lika oavsett bostadsort samt att släktforskningen inte missgynnas gentemot andra folkrörelser. Trots detta vågar jag påstå att släktforskningen är en ganska billig hobby jämfört med många andra.

Vad som däremot oroar mig är det aningslösa talet om fler mikrokortcentra typ Leksand. Om ett sådant etablerades i Stockholm, som man nu diskuterar, så måste det innebära att SVAR:s kundunderlag minskas drastiskt. SVAR:s kostnader måste slås ut på ett mindre antal forskare vilket betyder höjda låneavgifter. Dessa drabbar då främst släktforskarna i de landsändar som saknar mikrokortcentra. Låt oss hoppas att så inte blir fallet.

Då man talar om vad det kostar att släktforska, så glömmar man vanligtvis den dyraste posten som jag tror är det omfattande dubbelarbetet som f n utförs. Betraktar vi SVAR:s utlåningsstatistik, de sönderlästa mikrofilmerna från länsbiblioteken samt utlåningen från arkiv och lokala bibliotek som torde vara anse- nlig så kommer man till den slutsatsen att våra kyrkoarkiv bör vara genom-

forskade flera gånger om! Men var finns allt detta dokumenterat?

Jag tror att tiden snart är inne då släktforskning kommer att bygga mer på kontakter mellan forskare och mindre på ett hejdlöst letande i kyrkböcker. Det finns ju källmaterial som är betydligt intressantare och som man i stället kan ägna sin forskarenergi åt. Här vilar ett stort ansvar på föreningarna som måste skapa förutsättningarna för kontakter mellan olika forskare. Forskarförteckningar, anbytdagar och framför allt databaser kommer att få ökad betydelse i framtiden.

Föreningarnas kontaktskapande verksamhet begränsas ju till levande och aktiva släktforskare. I detta sammanhang får vi inte glömma den forskning som utförts av bortgångna släktforskare.

Jag tror att släktforskarföreningarna i framtiden systematiskt kommer att ta kontakt med avlidna medlemmars dödsbon och bevaka att efterlämnade släktutredningar eller kopior av dessa blir registrerade och arkiverade på ett för framtida forskning tillfredsställande sätt.

Överhuvud taget tror jag att utvecklingen kommer att framtvinga en fastare organisation för arkivering av släktutredningar från såväl bortgångna som aktiva släktforskare.

1800-talet får ökad betydelse

Under de senaste 25 eller 30 åren, det vill säga sedan de så kallade mormonfilmerna gjort släktforskning möjlig för en bredare allmänhet, så har jag en känsla av att 1700-talet stått i centrum. Det är där som det riktigt spännande okända börjar och det är där som de intressanta problemen uppstår. Nu tror jag att 1800-talet kommer att överta den rollen. Och även där kommer de traditionella kyrkoarkiven att minska i betydelse för släktforskarna. I stället kommer intresset att mer inrikta sig mot tidningar, foto, förenings- och företagsarkiv mm. Ja, när man

väcker tankar inför framtiden

tar del av arkivexpertisens redogörelser för de mängder av källmaterial som finns från detta århundrade så inser man att det förmodligen kommer att behövas speciella läroböcker för släktforskare vad beträffar 1800-talet.

Barnbarnen frågar

Från USA vet vi att det är framför allt barnbarnen till invandrare som börjar intressera sig för sina rötter i det gamla landet. Säkerligen kan vi förvänta oss samma sak i vårt land. Barnbarnen till de flyktingar och invandrare som kom till Sverige under och efter världskriget kommer därför att höra av sig till våra föreningar med begäran om hjälp hur man söker sina anfäder i andra länder.

Jag tror därför att släktforskarföreningarnas internationella kontakter kommer att öka i framtiden.

De kommande åren blir registerbyggarnas tid. Vi kommer att få bevittna hur redan befintliga databaser som t ex DIS Family växer succesivt. Men även nya databaser kommer att se dagens ljus. Och i förlängningen kommer alla dessa med all sannolikhet att kopplas samman. I flera föreningar pågår projekt där medlemmarna registrerar kyrkböcker i sökbara databaser. Där har vi i vår förening mycket att lära. Det är min förhoppning att även vi skall kunna starta ett sådant projekt.

Den framtida utvecklingen inom släktforskningen är starkt knuten till den oerhört snabba utvecklingen inom informationsteknologin. Ta bara som exempel en CD-skiva som för närvarande rymmer cirka 300 000 A4-sidor! I framtiden kanske vi själva kan tillverka våra släktrönlör på multimediaskivor där text, ljud och bild kombineras. Med hjälp av avancerade program och databaser från museer, lantmäteriet, filmarkiv, historisk litteratur med mera kanske vi till och med kan konstruera den miljö en viss anfader levde i. Tanken svindlar!

Lars-Gunnar Sander

Förslag ny serie

Notiser från Värmländska kyrkoarkiv

I värmländska kyrkoarkiv finns mängder av intressanta notiser. Dessa borde vara av intresse för varje släktforskare, även om man inte har någon direkt anknytning till den berörda socknen. Jag föreslår därför en serie i VärmlandsAnor med "notiser från värmländska kyrkoarkiv".

Jag börjar med nedanstående notis från Kila. Det är den äldst bevarade kyrkboken från Värmland. Boken finns filmad, och har littera C:1.

Anno 1632 Philippi och Jacobi dagh kom iagh. Sveno Anundi Faxelius til Kiila Giäld och då antogh prästestomnen som både til huus Åcker och äng mycket war förfallen theslikast och så Kyrkian och stapulen med taak och annat behör Mycket förfallen, Och waar i prästegården inthz inventarium, theslikast i Kyrkian inga päningar, och eii heller Någen boock eller breflapp uthi hwilken Kyrkiones egendom kunde utwiisas.

Och hafuer iagh för then skuld låtit Kiöpa thenna book ath uthi henne må författas hwad som ähr och blifuer gifuet til Kyrkian, Måd hannes Inventario. ther inne skal och författas prästegårdzens ägor til watn och land Allom effterkommandom til rättelse

Gunnar Jonsson, Säffle.

Högskolekurs lokalhistoria

En kurs i lokalhistoria är planerad till vårterminen 1994. Formellt har tiden för anmälan gått ut, men om det finns platser kvar kan anmälan mottas även nu. Ring 054 - 83 80 00. Antagningsenheten för besked eller skriv anmälan på vanligt papper och sänd till:

**Högskolan i Karlstad
Antagningsenheten
Box 9501, 650 09 KARLSTAD**

Vilken kommun ?

I nummer 1991:1 visade vi 15 kommunvapen där läsaren fick gissa till vilken kommun respektive vapen hörde.

Här är ytterligare ett och frågan är åter: Vilken kommun?

Sänd svaret i brev senast 5 januari 1994 till

Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums.

Först öppnat brev med rätt svar ger en penninglott.

Värmlands släktforskare

1983 började Eva Fredriksson och Peter Olausson att fundera över att bilda en släktforskarförening i Värmland. Man bildade tillsammans med Ingrid Johansson, Grums och Ulf Nilsson, Filipstad en arbetsgrupp. Denna grupp sammanträdde regelbundet ett antal gånger under hösten 1983 och utarbetade en idéskiss till en förening. Man kontaktade under hösten de släktforskare man kände av vilka flera hade deltagit i studiecirkel under de senaste åren ledda av bland annat Eva. I oktober bildade man en interimsstyrelse. Eva och Peter gjorde upp ett förslag till stadgar och till slut var man klar att utlysa ett konstituerande möte till den 15 december.

Inför mötet kontaktade man dagspressen och notiser var införda i de större tidningarna i Värmland. Tillströmningen till det utlysta konstitueringsmötet visade att det fanns ett över förväntan stort uppdymt behov av en släktforskarförening i Värmland. Man hade väntat att ca 100 skulle komma. Det kom över 150 personer. Nya Wermlands-Tidningen talade om kaos i sitt reportage från mötet. Ulf Nilsson satt som ordförande i konstitueringsmötet. Vid mötet anmälde sig 116 personer som medlemmar i en förening. Värmlands Släktforskarförening (VSF) var bildat. Till ordförande i den nya föreningen valdes Anders Höglund, Kristinehamn. Benämningen "kaos" i NWT Rubrik i NWT 17/12 verkar vara en journalistisk överdrift. Eva Fredriksson kommenterar detta med att mötet visst inte var kaotiskt. Ulf Nilsson ledde mötet lugnt och skickligt varefter han överlämnade ordförandeklubban till Anders Höglund. Det som kan ha varit embryot till kaos var situationen vid kaffebordet, orsakat av att det kom så många oanmällda till mötet. Men detta klarades av till belåtenhet tack vare Karin Hermansson på Emigrantregistret och säkerligen även Eva (Reds tillägg). Alla fick kaffe vid "sittande bord".

Historieforskaren fil kand Olga Dahl från Göteborg var inbjuden till mötet och höll ett intressant föredrag betitlat "Hur jag fann min farfarsfar och mormorsmor".

1984 snabb uppgång

Vid mötet den 15 december 1983 hade man diskuterat om man skulle ge ut ett medlemsblad. Inget beslut hade tagits utan ordföranden hade fått i uppdrag att utforma ett informationsblad. I mars gavs ett sådant informationsblad ut, det första numret av "Nytt från Värmlands Släktforskarförening" (NFV). I detta nummer presenterades den nybildade föreningen. Man redovisade på en karta medlemsspridningen bland de 143 som

Rubrik i NWT 17/12
**Rekordintresse
 skapade kaos bland
 släktforskare**
 och rubrik i VF 3/10
Släktforskare bildar eget

då anmält sig. Av dessa var 11 medlemmar bosatta utanför länet.

Något årsmöte hölls inte detta år. Istället räknades konstitueringsmötet som sådant. Det första mötet hölls den 12 maj i Hagfors, då bland annat Helge Hårdne berättade om finnkultur och Roland Kihlstedius presenterade den då planerade utgivningen av Fryksdals härads domböcker 1602-1700 av Gunnar Almqvist, som 1980 erhållit Sunne kommuns kulturstipendium för detta arbete. Detta möte besöktes av ett 40-tal personer.

Under hösten arrangerades en heldagsträff i två omgångar på Gamla Badhuset. Totalt 75 medlemmar mötte upp vid denna dubbla träff. Arkiven i Gamla Badhuset presenterades av Leif Gidlöf, Erik Gustavsson, Peter Olausson och Lena Flinck. Johan Backlund informerade om biblioteket. Helge Hårdne berättade om finninvandringen, Bernt Douhan om valloninvandringen och Olle Nilsson om soldatforskning. Man hade grupparbeten varefter dagen avslutades med en frågestund med de medverkande sakkunniga i panelen.

Medlemsavgiften för det första året var 25:-. Föreningen erhöll arkivutrymme i Gamla Badhuset genom att teckna medlemskap i Folkrorelsearkivet.

1985 Första årsmötet

1985 hölls det första årsmötet. Under hösten hölls två träffar, den ena i Brunskog och den andra i Kristinehamn, med föredrag av stadsarkivarie Bror Erik Olsson från Eskilstuna.

Några medlemmar från Sysselebackensområdet meddelade att man börjat med informella träffar på biblioteket i Sysseleback. Man samlas ungefär en gång i månaden. Under året började släktforskare från Norge att anmäla sig som medlemmar i VSF.

1986 Studieresor

Till årets årsmöte hade Dag Stålsjö inbjudits som föredragshållare. Man tvingades ändra datum och till den nya dagen kunde Dag Stålsjö inte komma. I stället höll Peter Olausson ett föredrag om häradsrättsarkiv. Vid mötet avtackades Leif Gidlöf, som slutade sin tjänst vid Värmlandsarkiv och flyttade till Stockholm. En träff med Bror Erik Olsson hölls i Filipstad under våren.

Under hösten anordnades en anbytarträff i Brunskog. Två resor, arrangerade av släktforskarklubben Probanden i Grums, genomfördes; den ena till landsarkivet i

startade livskraftig förening

Göteborg och den andra till Stockholm med besök på riksarkivet och krigsarkivet. Vid alla tre arkiven fick deltagarna göra rundvandring i arkivlokalerna, som vid de bägge senare innebar besök i de underjordiska berggrummen. En träff i Gamla Badhuset hölls med inriktning på hjälp att läsa gammal stil. Dag Stålsjö höll ett föredrag på biblioteket i Karlstad. Arrangör var Studieförbundet Vuxenskolan, Etnologiska sällskapet i Värmland och VSF.

1986 bildades Sveriges Släktforskarförbund (SSF). Peter Olausson deltog som observatör vid konstitueringsmötet. 12 medlemmar från Midälvas Genealogiska Förening i Sundsvall gjorde ett studiebesök i Karlstad i juni med en träff tillsammans med VSF.

1987 Anslutning till SSF

Vid årsmötet beslöts att VSF skulle anslutas till SSF. Karin Eles från Värmlands Museum informerade om museets arkiv.

Under hösten höll landsarkivarie Beata Losman från Göteborg ett föredrag om Familjeliv i Värmland på 1800-talet, med utgångspunkt från Våse församling. Öppet hus för VSF anordnades 3 onsdagskvällar på Gamla Badhuset. Värmlandsarkiv anordnade ett föredrag av Christer Winberg om landskapslagarna.

Fyra informella träffar på Gamla Badhuset hölls under året med Eivor Lantz från Hammarö som värdinna. Det berättas att vid ett av dessa tillfällen hade man kommit i diskussion om den "nordiska foten" vars utseende beskrevs vara "smal med en sluttande tålinje", vilket resulterade i att deltagarna tog av sig en sko och jämförde sina fötter.

Under hösten gästades Värmlandsarkiv av professor Pär-Erik Back och arkivrådet Claes Gränström. Dessa utredde på uppdrag av utbildningsdepartementet den offentliga arkivorganisationen för att orientera sig om möjligheterna att förlägga ett landsarkiv till Karlstad.

1988 Ny ordförande

Till årsmötet 1988 hade Anders Höglund undanbett sig återval som ordförande för föreningen. Valberedningen hade inte lyckats presentera någon ny kandidat till ordförandeposten. Det fanns heller ingen vid årsmötet villig att åta sig uppdraget. Man valde en ny valberedning som fick i uppdrag att söka få fram lämplig kandidat till ett extra årsmöte längre fram på våren.

Ett extra årsmöte hölls i maj. Som ny ordförande för VSF valdes Lars-Gunnar Sander. Vid mötet visade Hans Tjus från Karlskoga olika sätt att göra kombinerade an- och släktavlor på.

Under hösten hölls tre badhusträffar. En kortkurs i etnologi arrangerades av Karlskoga-Degerfors Släktforskarklubb på Karlskoga folkhögskola dit även VSFs medlemmar var inbjudna.

Forskarkatalog

En forskarkatalog över forskare i Värmlands gavs ut av Värmlands bildningsförbund. Katalogen hade sammanställts av Peter Olausson och omfattade ca 500 forskare inom flera forskarområden, bland dem släktforskning. Den ersatte en forskarförteckning utgiven 1983.

I NFV nr 1988:4 konstaterades inför 5-årsdagen av VSFs bildande att man nu hade över 300 medlemmar.

1989 Arkivinformation

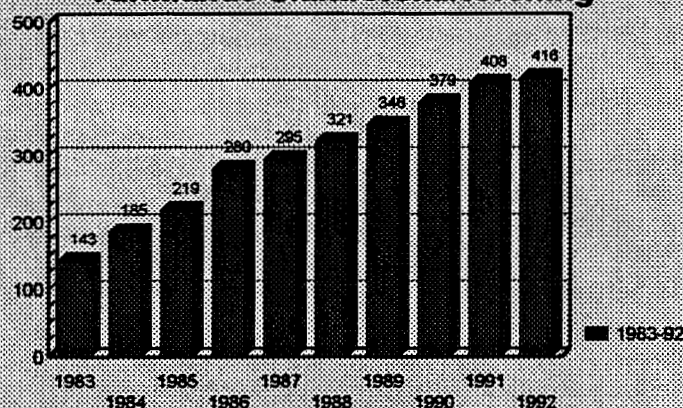
Vid årets årsmöte hölls föredrag av Bertil Haslum från Sundsvall om släktforskning i Norge.

Ytterligare 3 träffar hölls under våren, Lars-Gunnar Sander informerade om bouppteckningar och Eivor Lantz berättade om forskning tillbaka till 500-talet. I Säffle berättade Oskar Kileby om gamla värmländska skaldesläkter.

Under hösten hölls 3 träffar på Gamla Badhuset och ett besök på Värmlandsarkivs bokvårdscentral i Kristinehamn. På den första träffen berättade Bertel Swansson om Påskön i Karlstad, det vill säga den sandbank som uppstod kring en strandad pråm 1830 och som så småningom blev Sandgrundsudden. I Kristinehamn informerades om pågående mikrofilmning av upphörda kommuners arkiv. Man höll nu på med kommuner på "K".

Vid nästa träff i Gamla Badhuset informerade Bo Cider om arkiven i huset. På den sista träffen för året berättade Thord Bylund om värmländsk utvandring till Norrland.

Medlemsutveckling 1983-1992
Värmlands Släktforskarförening

Se även tabell styrelsefunktioner sida 22

Funktionärer under 10 år

Ordförande 1984-1987 Anders Höglund, Kristinehamn

1988- Lars-Gunnar Sander, Fors-haga

Vice ordförande 1984-1985 Ulf Nilsson, Filipstad

1986-1991 Ingrid Johansson, Grums

1992- Bernhard Granholm, Grums

Sekreterare 1984-1985 Ingrid Johansson, Grums

1986-1991 Annette Stenbäck, Hag-fors

1992-1992 Stig Jonasson, Kristinehamn

1993- Gunnar Jonsson, Säffle

Kassör 1984-1987 Lars-Gunnar Sander, Fors-haga

1988-1989 Carin Widén, Karlstad

1990-1991 Stig Jonasson, Kristinehamn

1992- Harald Persson, Karlstad

Materialförvaltare 1985-1987 Torun Mossfeldt, Karlstad

1988- Bo Cider, Molkom

Redaktör 1984-1989 Anders Höglund, Kristinehamn

1990- Bernhard Granholm, Grums

Registrator 1991- Sonja Peterson, Karlstad

Revisorer med Suppleanter

1984-1987 Sten Ek, Karlstad

1984-1990 Johan Backlund, Karlstad

1984-1985 Leif Gidlöf, Karlstad

1986- Bengt Tholin, Karlstad

1988-1992 Inger Prånge, Karlstad

1991-1992 Gunnar Jonsson, Säffle

1993- Kerstin Modén, Karlstad

1993- Gerhard Kaukerat, Slottsbron

Valberedning 1984-1987 Peter Olausson, Karlstad

1984-1987 Eva Fredriksson, Karlstad

1984-1987 Gunnel Kvarnström, Karlstad

1988-1990 Valla Johansson, Säffle

1988-1988 Titti Leidzén, Karlstad

1988-1988 Anders Höglund, Kristinehamn

1988-1991 John André, Karlstad

1988-1992 Ulla Larsson, Edsvalla

1991- Allan Johansson, Säffle

1992- Gunnar Bergström, Karlstad

1993- Stig Jonasson, Kristinehamn

1990 VSFs arkiv ordnas

På årsmötet 1990 höll Hans Lindberg från Värmskog ett föredrag om Lars Magnus Ericsson. Denne föddes ju i Vegerbols by i Värmskog.

Vid en Badhusträff på våren berättade Annette Stenbäck om en arkivkurs hon gått igenom nyligen, samt om arkiven i Stockholm. Man hade även en anbytarträff gällande Gillberga härad, där Ivan Johansson och Peter Olausson medverkade med att berätta om torpinventering resp domboksforskning.

Under hösten hölls två anbytarträffar i Gamla Badhuset gällande Fryksdals och Jösse härader med medverkan av Roland Kihlstedius och Gunnar Jonsson.

Under hösten hölls också en tredagars kurs i släktforskning och etnologi på Molkoms Folkhögskola. Kursen arrangerades av VSF i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Lärare vid folkhögskolan medverkade, Lars-Gunnar Sander berättade om bouppteckningar och ett soldatöde i sin släkt, olika antavlor ställdes ut.

I december fyllde Värmlandsarkiv 20 år och i samband med detta hölls öppet hus i Gamla Badhuset. VSF medverkade. Man visade hur man släktforskar med hjälp av mikrofilm samt hur man kan använda datorn som redskap i släktforskningen.

Under året började Sonja Peterson att sortera, ordna och förteckna VSFs arkiv och samlingar.

1991 Arkivlagen

Vid årets årsmöte hölls föredrag av förre överlantmätaren Alfred Örbäck. Hans ämne var "Den gamla kartan i släktforskningens tjänst". Detta föredrag följdes veckan därpå upp med ett besök på lantmäterikontoret i Karlstad, där personalen visade kartarkivet, samt hur man använder materialet.

En anbytarträff hölls på biblioteket i Årjäng med inriktning på Nordmarks härad. Ett par krigiska händelser som nu

båda är historia berördes. Lars-Gunnar Sander berättade om hur hans anfader 1808 slog läger i Silbodal för att anfälla Norge, men att man hindrades av dåliga vägar. Kulturnämndens ordförande Gösta Johannesson berättade om när över 5000 man ur det norska försvaret kom till Årjäng i april 1940.

I maj bildades i Gillberga "Föreningen Tingshuset i Häljebol". Dess uppgift är att vårda nämnda tingshus byggt 1908 samt bli en centrum för domboksforskning. Föreningen har ingen formell knytning till VSF, men informella kontakter har efterhand etablerats mellan de båda föreningarna. Peter Olausson är den nya föreningens initiativtagare och ordförande.

I juni var medlemmarna i VSF särskilt inbjudna till "Sällskapet Gustavaforskningens" årsmöte.

Under hösten gjordes besök på kommunarkivet i Karlstad, skolmuséet och Carlstads-Gillet. På kommunarkivet informerade Marie Esplund och Annette Stenbäck, på skolmuséet Knut Jonsson och på Carlstads-Gillet Karl-Axel Branzell, Robert Fast och Harald Persson.

Höstens program avslutades med föredrag av Björn Lippold över ämnet "Knekten i helg och söcken".

Folkbokföringen ändras

Två allmänna laghändelser under 1991 var att den 1 juli dels arkivlagen trädde i kraft, den första i sitt slag i Sverige, och dels att folkbokföringen flyttades från kyrkan till skatteverket; det förstnämnda är om man vårdar sig om tillämpningen positiv, det sistnämnda bedöms vara negativ. Kanske den som skriver historia vid föreningens 100-årsjubileum kan bedöma riktigheten av dessa hypoteser.

1992 Tidningen byter namn

I januari hölls anbytarträff rörande Grums' härad på biblioteket i Grums. Bengt Sundh kåserade om häradets historia. På årsmötet redogjorde Anders Sandin för en undersökning om in- och utflyttning av smeder i Ransäter samt

berättade i övrigt om järnbruken i Värmland. Besök gjordes på regementsmuseet. Anbytarträff för Våse härad hölls i hembygdsgården i Våse. Karl-Erik Olsson och David Eng berättade om pågående aktiviteter, bl a arkeologiska utgrävningar i Värmland.

Under hösten hölls en träff i Gamla Badhuset där Bo Cider informerade om arkiv. Två besök utanför Karlstad gjordes, ett heldagsbesök i Torsby och finn gårdar i de värmländska finnbygderna med en avstickare in i Norge samt ett besök på hembygdsgården i Säffle med anbytarträff för Näs' härad.

En kurs i läsning av gammal stil hölls i regi av VSF och Studieförbundet Vuxenskolan. Peter Olausson och Arne Linna-rud medverkade vid en dombokskonferens i Häljebol. Under hösten hölls en informell träff för användare av släktforskarprogrammet DISGEN. Medlemstidningen bytte namn under året till VärmlandsAnor.

1993 Ny släktforskarförteckning

Året begyntes med en presentation av "Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen" (DIS). Bo Klewe från Linköping informerade om vad som finns och vad som planeras. Vid årsmötet berättade Elisabeth Thorsell från SSF om domboksforskning. I april hölls en träff med samma tema, denna gång med fö-

redrag av Kjell Åberg i Mellerud. I maj gjordes ett besök tillsammans med Föreningen Tingshuset i Häljebol i Gillbergs härad. Peter Olausson berättade om bygden och om intressanta fall ur domböckerna. Besök på olika platser i häradet gjordes.

Till hösten var planerat ett besök av Per Clementsson från Göteborg. Han skulle ha berättat om forskningsvägar i arkiv. På grund av sjukdom ändrades denna träff, så att Värmlandsarkiv visade forskningsvägar i sitt arkiv. Denna träff gästades av en grupp medlemmar från Östfolds Historielag, Sarpsborg, som besökte Karlstad på inbjudan av de tre arkiven i Gamla Badhuset. Vid nästa träff kåserade Margareta Matovic över dalsländska kvinnors utvandring till Amerika 1890-1910.

Föreningen 10 år

Till föreningens 10-årsjubileum är i skrivande stund planerat Öppet Hus i Gamla Badhuset samt en jubileumsmiddag. Harald Persson deltog under hösten i en studieledarkurs i användning av DISGEN. DIS arrangerade kursen.

1993 gav VSF ut sin första egna släktforskarförteckning. Detta gjordes i samutgivning av SSFs landsomfattande förteckning, som i sin nuvarande form även gavs ut 1992 i en provupplaga. Gunnar Jonsson svarar för vår förteckning.

I oktober lämnade riksarkivet sitt förslag till regeringen om den framtida landsarkivorganisationen. Man föreslår ett nytt landsarkiv i Karlstad (se särskild artikel).

SSFs riksmöten

VSF har sedan anslutningen till SSF deltagit i dess årsmöten med såväl valda ombud som medlemmar som deltagit på egen bekostnad. Ombud vid årsmötena har varit (år, plats, ombud):

1987, Lund, Lars-Gunnar Sander
1988, Skara, Lars-Gunnar Sander
1989, Sundsvall, Lars-Gunnar Sander och Ingrid Johansson
1990, Västerås, Lars-Gunnar Sander och Bo Cider
1991, Oskarshamn, Lars-Gunnar Sander och Bo Cider
1992, Uppsala, Lars-Gunnar Sander och Bernhard Granholm
1993, Luleå, Lars-Gunnar Sander och Harald Persson.

Medlemsantalet

Medlemsantalet redovisas i diagram på sida 7. Man kan konstatera en stor ökning av antalet vid starten. Ökningen har sedan minskat men man kan inte påvisa någon utplaning av kurvan utan snarare kan man sedan början av 90-talet skönja en uppåtgående utveckling av kurvan.

Bernhard Granholm

Det var här det började i december 1983. Fr v Ulf Nilsson, Ingrid Johansson, Anders Höglund, Eivor Lantz

Tankar om en jubilar

Den 15 december 1983 stegade jag fram till talarstolen och mottog klubban som interimstyrelsen hade låtit tillverka för den nybildade föreningen Värmlands Släktforskarförening. Vi var cirka 150 personer samlade på Gamla Badhuset den gången.

Jag minns att jag citerade ur en bok av folkskollärare Axel Emil Löv, där han uppmanade gammal som ung att livet igenom aktivt gå ut och skaffa kunskap om det som var intressant. Jag tyckte att det kunde passa en sådan dag, eftersom släktforskande är ett bra exempel på aktivt letande överallt och alltid.

Att ha rollen som den som skulle bygga upp en helt ny verksamhet, är alltid spännande. Det vi hade att luta oss emot i den nybildade styrelsen var de stadgar som det konstituerande mötet givit oss. I övrigt var det mesta helt oskrivna blad. Föreningen fick tidigt medlemmar från andra delar av Sverige. Ett antal personer från andra länder blev också med-

lemmar. Att hålla uppe intresset i en förening med medlemmarna så geografiskt spridda kan ha sina sidor. Med gemensamma krafter har i alla fall styrelserna och medlemmarna genom åren lyckats bra. I slutet av 1980-talet hade medlems-talet fördubblats till drygt 300, och är på fortsatt stigande.

Tidigt förstod vi att vi måste ha en aktiv kontakt med medlemmarna. Därför startade vi redan i början av 1984 medlemsbladet "Nytt från Värmlands släktforskarförening". Det lever fortfarande, fast under namnet VärmlandsAnor. Att ha ett prydligt ansikte utåt är av stor vikt. Det tycker jag att vi har, i synnerhet sedan layout och tryckning görs på ett modernare sätt än vad vi hade möjlighet till tidigare.

Gamla Badhuset i Karlstad har redan från starten varit föreningens naturliga samlingspunkt. Där har under åren hållits många möten av varierande slag. Släktforskarna har fått tillfälle att lära

av varandra, och har fått nya kunskaper av tillresta föredragshållare.

Åren som föreningens ordförande och redaktör var mycket givande för mig. De gav mig både ny kunskap och nya kontakter. Fortfarande händer det att människor från när och fjärran kontaktar mig per brev eller telefon. Påfallande många kontaktar mig från USA. Det är roligt att få uppleva att en så liten lokalt förankrad förening kan ha så stor genomslagskraft.

Att föreningen genom åren varit livskraftig, ska inte enbart tillskrivas de aktiva inom styrelsen, utan också alla andra medlemmar, som också varit goda ambassadörer för Värmland och den värmländska släktforskningen. Det är min övertygelse att föreningen har många lyckosamma år framför sig. Nu är det dags att spanna bågen, och sikta på 20-årsjubileet.

Anders Höglund

Böckerna - en förbisedd källa

Från Karlstad stadsbibliotek vill jag till den aktiva och livskraftiga 10-åringen, Värmlands släktforskarförening, sända de varmaste lyckönskningar. På biblioteken har vi en särskild benämning på våra låntagare i 10-årsåldern - de tillhör "slukaråldern", en ålder som kännetecknas av nyfikenhet, upptäckarglädje, positiv aktivitet, pigga initiativ och omätlig läslust. Det är egenskaper som stämmer bra in också på vår 10-årsjubilerande släktforskarförening.

Arkiven, biblioteken och släktforskarna hör ihop. Arkiv och bibliotek stod fadder, när Värmlands släktforskarförening bildades i Gamla badhuset i Karlstad för 10 år sedan. Nu räknar föreningen dryga 400 medlemmar och medlemstidningen VärmlandsAnor kan väl mäta sig med de bästa i landet både innehållsmässigt och till yttre utstyrelse. Föreningens programverksamhet är livlig och full av initiativ.

Genom alla släkt- och hembygdsforskare, som besöker biblioteket för lån och läsning av mikrofilm, har vi så gott som dagliga kontakter med föreningsmedlemmar. Givetvis bidrar biblioteket med sina samlingar till forskningsresultaten, men utbytet är ömsesidigt.

Åtskilliga skrifter i stadsbibliotekets Värmlandsrum är frukter av forskarmöda bland föreningens medlemmar och kommer andra intresserade till godo. Jag vill därför nu skicka ett ord med på vägen: låt fler ta del av just Dina forskningsresultat! Var och en vet ju själv hur glad man blir att finna skrifter som berör den egna forskningen.

Tänk alltså på andra och forska inte bara för byråldan eller den egna familjen! Tänk också på att biblioteket har mycket annat filmat, tidningar är exempel på sådant som utnyttjas ganska sällan.

Som bibliotekarie vill jag gärna framhålla böckerna, de tryckta skrifterna, som nybörjaren ofta förbiser i sin iver att ge sig in i arkivhandlingarna. Se inte biblioteken enbart som leverantörer av film och mikrokort och tillhandahållare av läsapparater! Vi sysslar gärna med sådant men kan så mycket mer! Bibliotekarierna har sällan arkivutbildning, men vi är experter på att leta fram litteratur. Utnyttja vår kunskap, lär Dig använda bibliografier, tag reda på vad andra har skrivit om just Ditt område! Välkommen till biblioteket!

Karlstads stadsbibliotek gratulerar Värmlands släktforskarförening på 10-årsdagen och önskar många framgångsrika år framöver och ett fortsatt gott samarbete!

Eva Fredriksson

Arkiven innehåller kulturarvet

Arkivens existensberättigande beror ytterst på deras användare. Denna utgångspunkt är tydlig även i den nya arkivlag, som riksdagen antog 1990. Lagen betonar arkivens karaktär av forskningsfond och kulturarv.

Släkt- och hembygdsvetare har numera etablerat sig som en vital del av det lokala kulturlivet. Genom sin aktivitet delar användarnas organisationer ett viktigt ansvar med arkivinstitutionerna - att se till att arkivlagens intentioner kan förverkligas även i framtiden.

Vi kan alla se hur regional- och arbetsmarknadspolitik ibland försätter berg. Det bästa exemplet är givetvis SVAR i Ramsele, som avsevärt breddat tillgången till källmaterial i mikrofilmad form. Denna satsning skulle vi i dag ha svårt att vara utan. Ett annat exempel är Stockholms historiska databas. Det är rätt naturligt att produktion, registrering, fjärrlån och liknande kommer igång - och även fortsättningsvis bedrivs - där det finns resurser att skapa arbetstillfällen.

Väl så självklart är att själva produkten (för släktforskarna främst mikrokorten) finns nära användarna. En väl distribuerad tillgänglighet skapar inte många arbetstillfällen men breddar, förbilligar och effektiviserar i högsta grad användningen av filmen för den enskilde. Först då når vi egentligen fullt ut den kulturpolitiska målet med stora resurser som läggs ner.

Utanför Västernorrlands län är egentligen Leksand det hittills enda exemplet på ett samlat mikrokortcentrum, som dock haft stora ekonomiska svårigheter inledningsvis genom höga filmkostnader. En utveckling i denna riktning måste ske också på andra håll i södra Sverige. Detta är enligt min mening den viktigaste frågan för släktforskningsrörelsen i dag.

Föreningsformen har en stark tradition i Sverige. Under inte minst de senaste 10-15 åren har utvecklats en struktur av större eller mindre lokala släktforskarföreningar med bildandet av förbundet 1986 som en naturlig konsekvens. Syf-

tet måste vara att, var och en på sitt håll, öka släktforskarnas kompetens, skapa fruktbara personkontakter och utöva ett nyttigt tryck mot arkiv, bibliotek och politiker.

Vad var väl naturligare 1983 än att bilda en sådan förening även i Värmland med dess starka kulturella identitet och jämförelsevis goda arkiv- och biblioteksresurser? Vid horisonten skymtar nu allt tydligare ett eget landsarkiv - men då gäller det att även de lokala intressenterna är beredda att bjuda till!

Tio år brukar ge ett lagom perspektiv för en första ordentlig titt i backspegeln och tankar för framtiden. Uppgifter saknas knappast, men ingen förening är starkare än dess medlemmars engagemang. Med någon erfarenhet i bagaget är svårt att tro att Värmland inte på den punkten har goda förutsättningar.

Lycka till i det fortsatta arbetet för Värmlands släktforskare!

Leif Gidlöf

Är släktforskaren en egocentriker?

Någon mer individuellt baserad sysselsättning än släktforskning kan man väl knappast tänka sig - en hobby, där man utgår från sig själv och söker just i sina egna rötters öden och äventyr, mitt i det ofantliga ormbö av rottrådar som historien om Människan utgör. Utgångspunkten för forskningen är egocentrerad, valet av vilka människor i historien man väljer att studera utgår från det egna jaget. Forskningen som sådan är vanligen också en ensamsysselsättning framför gamla handlingar eller den troget lysande mikrofilmläsaren - eller datorn.

Så är det - och inget fel i det, i och för sig. Var och en av oss är unika, var och en av oss bär på unika frågor om vårt ursprung i tid och rum, och kan vi i någon mån tillfredsställa den nyfikenheten via släktforskningen är det gott och väl.

Det som är paradoxalt är dock, att släktforskningen samtidigt kunnat bli organiserad - att vi alla, utifrån våra mer eller mindre inkrösta egenintressen, verkligen har känt behovet av att sluta oss samman i klubbar och föreningar för släktforskning. Tiotusentals människor är i dag med i en släktforskarförening någonstans i Sverige och nya medlemmar strömmar till.

Släktforskningen har verkligen fått karaktären av en historieintressets väckelsevåg. Släktforskningen har blivit en ny folkrörelse i vårt nya fritids- och kunskapssamhälle. Och vi som är medlemmar i Värmlands Släktforskarförening är också medlemmar i denna nationella sammanslutning av samarbetsökande forskaregocentriker. Det känns kul!

Att tio år redan gått sedan Värmlands Släktforskarförening startades i Gamla Badhuset i Karlstad är förbluffande - det känns, för att nu använda en klyscha, som om det skedde i går. Vi firade Genealogiska Föreningens 50-årsjubileum med en släktforskardag i arkivens regi och intressanta föredragshållare lockade många intresserade. Vi bildade en arbetsgrupp som jobbade fram stadgar, förslag till styrelse m m sådant, och efter ett mycket välbesökt stormöte var sedan allt i gång. Det är historia nu, liksom allt det fina som föreningen sedan stått och verkat för under årens lopp.

Värmlands Släktforskarförening är ett sammanhållande kitt mellan oss alla, som gräver oss djupt ner i husförhörslängdernas, bouppteckningarnas och domböckernas underbara värld. Det är

En värld att upptäcka i arkiven

Det känns angeläget att gratulera Värmlands Släktforskarförening med anledning av 10-årsjubileet. Släktforskare är ju arkivens mesta besökare sedan många år. Utan Er vore arkiven ödsligare!

Under 1977-1986 "stängades" jag med släktforskarna mest varje dag i expeditionen på Landsarkivet i Göteborg. Det var ofta jäktigt men alltid okonstlat och trivsamt. Åtskilliga var också de skriftliga förfrågningar från avlägsna släktforskare jag besvarade under dessa år. Av tidsskäl blev det sällan några längre utredningar men tillräckligt för att jag skulle få en inblick i släktforskarens möda och glädje och insikter.

Historien är stor och liten. Det förra kallar vi processer det senare får ibland benämningen öden. Båda handlar om den enskilda människan. Men i den "stora" historien märks långt ifrån alltid den enskilda människan, vare sig det rör sig om "stora" eller "små".

I den stora historien förringas ofta det personliga och det privata. Där träffar vi på sin höjd olika roller: företagsledare, tekniker, politiker etc. Därför hedrar det släktforskaren att han håller det personliga och privata före historien själv så att säga. Att samla fakta i lager på lager om enskilda människor är ett lika fundamentalt som bra historiskt forskningsprogram.

På Värmlandsarkiv, där jag arbetar sedan hösten 1986 träffar jag inte släktforskare lika ofta och intensivt som tidigare på landsarkivet. Nog tycker vi som arbetar på Värmlandsarkiv att det mötet skulle kunna mångdubblas! Också i våra magasin finns "en värld att upptäcka". Det kräver troligen en extra insats i tid och sökande men resultatet blir kanske mer fyllt av överraskningar än annars. Därför vill jag sluta med en uppmaning: Du är hjärtligt välkommen att ta del av våra arkiv från bergshantering, skogsnäring, pappers- och massaindustri och annan värmländsk företagsamhet samt kommunala myndigheter.

Bode Janzon Värmlandsarkiv

Folkrörelsearkivet ger kringkunskap

Folkrörelsernas arkiv för Värmland bildades 1949 som det första läns-täckande folkrörelsearkivet i Sverige. Vi har idag handlingar från drygt 3500 olika värmländska föreningar deponerade hos oss. Omfångsmässigt är det cirka 2500 hyllmeter som förvaras i depån i Forshaga.

Materialets ålder är inte så imponerande, det börjar vid 1850-talets mitt och går fram till nutid.

Det som direkt kan vara av intresse för släktforskare är det stora antalet, företrädesvis äldre, färdiggjorda släktutredningar över värmlandsfamiljer som deponerats i arkivet.

kivhandlingarna träder människan fram på ett mer levande sätt än vad kyrkobokföringen kan åstadkomma.

För Folkrörelsearkivet i Värmland, liksom för alla andra arkiv i Sverige, har släktforskarna betydelse. Det är Ni som till stor del står för den ickeakademiska forskningen vid arkivinstitutioner.

Fortsättning från sida 11

en förening som behövs för samarbete, för utbyte av uppgifter och erfarenheter, för kunskapsförmedling, för informationsspridning, för påverkan genetiskt myndigheter och massmedia i frågor som rör tillgängligheten till och vården av vår gemensamma historia.

Värmlands Släktforskarförening har en mängd uppgifter att fylla - i dag och för framtiden. Jag vill säga ett grattis till 10-årsjubilearen!

Peter Olausson

Vad betyder släktforskarföreningen för Folkrörelsearkivet? Den frågan ville VärmlandsAnors redaktör Bernhard Granholm att jag skulle svara på. Jag vill vända på frågan: kan Folkrörelsearkivet betyda något för släktforskarföreningen och dess medlemmar? Svaret är obetingat JA.

Folkrörelsearkivet kan genom sitt stora bestånd av föreningsmaterial av olika slag tillföra släktforskaren något som jag anser viktigt, kringkunskapen om en person. Kringkunskap är all den kunskap vi kan få om en persons liv. Genom ar-

Använd arkiven, undersök vad farfar sa vid nykterhetslogens möte i maj 1983. Var mormor aktiv i metodistförsamlingen? Hur mycket bidrog hon med till systraföreningens auktion 1910? Är det sant att pappa var med och startade fackförening på Bruket och att mamma satt i kooperativa föreningens styrelse?

Släktforskare, arkiven är till för Dig. Kom och forska!

Lena Flinch-Mæchel

Emigrantregistret tidigt forskarcentrum

Alltsedan Emigrantregistret i Karlstad bildades 1960 har vi haft ett fint samarbete med släkt- och hembygdsforskare i Värmland. Vi har bl a fått hjälp med att samla in uppgifter till emigranternas personakter.

Efter hand som mikrofilmerna över Värmlands kyrkoböcker kompletterades och flera läsapparater anskaffades har släktforskarna - i omkring tjugofem år - kommit till Emigrantregistret och sökt sina förfäder. Under åren har det grundats en vänskap och ett ömsesidigt förtroende mellan släktforskarna och oss.

Vår personal - liksom de övriga arkiven i Gamla Badhuset - arbetade aktivt för

bildandet av Värmlands Släktforskarförening genom att väcka intresse bland våra besökare. Vi såg det behov av kontakter med andra forskare som fanns och som vi så ofta hjälpte till att förmedla. Det är väl heller ingen tillfällighet att föreningens förre och nuvarande arkivarie båda är anställda hos Emigrantregistret. Arkivet är på så sätt tillgängligt på dagtid för medlemmarna.

Forskarna kan finna många intressanta släktuppgifter i våra olika handlingar: personakter, släktutredningar, brev etc. Men här är det ett ömsesidigt utbyte eftersom forskarna ofta kommer med värdefulla komplement. Likaså har vi fått

ett fyrtiotal släktböcker och utförliga släktutredningar av enskilda forskare. Dessa är mycket värdefulla eftersom forskarna oftast kommer med värdefulla komplement. Likaså har vi fått ett fyrtiotal släktböcker och utförliga släktutredningar av enskilda forskare. Dessa är mycket värdefulla eftersom de också skildrar mycket av den muntliga traditionen kring en släkt.

Emigrantregistret tackar släktforskarföreningens styrelse och medlemmar för de tio gångna åren och hoppas på fortsatt gott samarbete.

Gunnel Kvarnström

Intervju med Gerhard Kaukerat

Ung forskares syn på VSF

VärmlandsAnor har intervjuat en av VSFs yngre medlemmar, Gerhard Kaukerat i Slottsbron, om hans släktforskning och vad han anser om VSFs betydelse för släktforskning.

Gerhard är nu 29 år och berättar att han började släktforska redan 1982-1983. Han har alltid varit intresserad av släkten. Ganska snart vid intervjun märker jag att det han berättar täcker in åtminstone två rubriker, dels den planerade att inför jubileet få ett uttalande om VSF och dels rubriken "Forskarprofilen".

Det Gerhard berättar om sin släkt är verkligen intressant. Det handlar om två svenska emigranter som träffades i Australien och det handlar om sådant som fanns för 50 år sedan och som nu är historia, om dåvarande Ostpreussen och om de människor som då bodde där. Jag beslutar att spara detta till ett senare tillfälle för att då komplettera med mera fakta.

Genom sin - för att använda ett slitet modeord - mångkulturella bakgrund så fanns alltså förutsättningarna för ett släktintresse. Gerhard började som sagt själv på egen hand utan att ha gått släktforsarkurser låna hem mikrofilmer via biblioteket i Grums och lärde sig själv med hjälp av "Släktforska steg för steg" att tolka de gamla handstilarna. Någon gång i slutet av 1980-talet fick han se VSFs folder på biblioteket och insåg att ett medlemskap i den föreningen kunde vara värdefullt.

- Jag hoppades på ett utbyte av information eftersom jag har anor även i Värmland.

- Infriades dessa förhoppningar?

- Ja, bland annat det visade sig att jag var släkt med Carin Widén på långt håll. Jag har även fått kontakt med en släkting och släktforskare i Sundsvall, som numera också är medlem i VSF.

Det som Gerhard tycker är värdefullt med en släktforskarförening är de olika träffarna med sina föredrag. Dessa ger uppslag om olika källor, t ex domböcker. Man får kunskaper om forskningsmetoder. Man träffar andra forskare.

- Detta är ett värde i sig även om de inte är släkt med mig, säger Gerhard.

Jag frågar honom till slut om vad han anser om släktforskarnas och VSFs betydelse i stort. Han tänker efter en stund och svarar sedan:

- Varje forskare får fram värdefull information, kulturellt värdefull information. Var och en bidrar med sin bit. Man får så en samlad kunskap om Värmland. Till exempel så är VSFs tidning VärmlandsAnor till nytta även för utomstående. Totalt ger VSF sitt bidrag till samhällsforskning och ger värdefull samhällskunskap.

BGm

Släktforskar dagarna i Luleå

Årets släktforskar dagar var hela fyra till antalet, den 12 till 15 augusti. Det var den ganska nystartade Lulebygdens Forskarförening som stod för värdskapet och det hela tilldrog sig i Arcushallen, den väldiga inomhusarenan cirka en mil utanför staden.

I sitt invigningstal ställde landshövdingen Gunnar Brodin den intressanta frågan: kan den som inte har någon forskarutbildning bidra till forskningen? Ja, det kan han eller hon visst göra menade landshövdingen. Forskning består nämligen till 90 % av envishet och till 10 % av vetenskaplig metodik. Och är det något som särskilt släktforskarna visat prov på så är det just envishet.

För första gången deltog vår förening i utställningen. Och jag vill här passa på att tacka de av våra medlemmar som bidrog med material. Eftersom det var första gången så startade vi upp försiktigt och delade monter med västgötarna och jönköpingsborna. Vi ville nämligen skaffa oss erfarenheter inför framtida utställningar då vi förhoppningsvis skall kunna presentera värmländsk släktforskning i större skala.

Bland de andra utställarna fann man den vanliga blandningen av arkiv, datorprogram- och läsapparätsförsäljare, antikvariat samt hembygds- och släktforskarföreningar. PLFs och DIS' databaser tilldrog sig som alltid mycket stort intresse, eftersom folk där kunde söka anfäder direkt på platsen. Men där fanns också mormonerna med sitt väldiga internationella register på en trave CD-skivor omfattande åtskilliga miljoner individer.

En nyhet som torde ha sålt bra var förbundets forskarförteckning på mikrokort. Över 3000 släktforskare finns där medtagna. Då vi själva vandrade runt i utställningslokalen kunde vi etablera utbyte av medlemsblad med ytterligare några föreningar.

Arcushallen utanför Luleå är en jätteanläggning för sport året runt, med löparbanor, fotbollsplan med mera. Byggnadsår 1986. Fotograf Harald Persson

Glöm inte att titta i andra föreningars medlemsblad på Gamla Badhuset! Där finns mycket att hämta!

Antalet besökare var betydligt färre än vad man tidigare varit van vid och från en del föreningar har det klagats över detta. Men jag förstår inte vad man hade väntat sig? Visserligen gjorde väl avståndet från stadens centrum sitt till, men Norrbotten är ju en stor och glest befolkad landsända och kan inte jämföras med de tätbefolkade trakter där tidigare släktforskar dagar ägt rum. I vilket fall mötte vi ett fantastiskt gensvar från besökande norrbottningar som berättade att de hade värmländska rötter.

Det visade sig i praktiken vara ganska svårt att delta både i utställningen och i föreläsningarna, som för övrigt mest behandlade lokala spörsmål. För min egen del hann jag bara lyssna till två föreläsningar.

Som vanligt hölls också en ordförandekonferens i anslutning till släktforskar dagarna. Ett trettiotal ordföranden samlades till dagens ämne som var "Aktiviteter i Förening". Jag hade tillsammans med fyra andra fått förtroendet att inleda med en redogörelse för vad vi gör i res-

pektive förening. Sedan följde gruppdiskussioner och sammanfattning. Det visade sig att de olika föreningarna i stort hade samma aktiviteter på sina program. Skåningarna har ju naturligtvis sina stora välbesökta välregisserade anbyttardagar som saknar motstycke i övriga landet. På vissa håll har man engagerat ALU-arbetare för till exempel renskrivning av släktutredningar. Något som vi ännu ej har är arbetsgrupper som jobbar med registrering av kyrkböcker på dator. Slutligen bör nämnas att ett allt närmare samarbete med hembygdsföreningarna kan förmärkas.

Riksstämman

Så var det då själva riksstämman som i år samlade färre deltagare än tidigare. Av 112 möjliga ombud var 55 närvarande. Från vår förening var undertecknad och Harald Persson ombud. Av röstlängden kan man också utläsa att de 93 medlemsförteckningarna (varav 20 tillhörde Skåneförbundet) tillsammans har drygt 18 000 enskilda medlemmar.

Till ordförande utsågs länsrådet Jan-Olof Hedström vilken ledde förhandlingarna på ett rutinerat och sympatiskt sätt. Årsredovisning, verksamhetsplan och budget inkluderande oförändrad avgift klub-

Finska kriget

Avslutning och följder i Haparandatrakten runt 1809

bades utan protester. Den som närmare är intresserad av dessa handlingar, kan ta del av dem i Angeläget nr 3/93 (finns på Gamla Badhuset). Här bör nämnas att förbundets ekonomi numera är tillfredsställande. Nyvalda i styrelsen blev Kristofer Larsson från Täby och Marianne Söderfjäll från Gällivare. Eva Fredriksson från Karlstad hade av sagt sig omval.

Åtta motioner behandlades (se Angeläget 3/93). Styrelsens förslag följdes i samtliga utom för den åttonde som inlämnats av Sotenäs Personhistoriska Förening. I motionen föreslog man upprättandet av en samlad förteckning över register av olika slag. Förbundsstyrelsen menade att motionen skulle lämnas utan åtgärd då ett sådant register redan föreligger (registerregister).

Orättvis kritik

I den diskussion som utspann sig kritiserade Sotenäs-ombudet registerregistret för ofullständighet trots att det klart och tydligt deklarerats att det är en första utgåva som man vet med sig är långt ifrån komplett. Kritiken var i mina ögon djupt orättvist mot detta förtjänstfulla arbete som inneburit ett stort steg framåt för släktforskningen. Ärendet återremitterades till styrelsen vilket torde vara ett ganska meningslöst beslut eftersom vad jag förstår arbetet med en ny utgåva av registerregister pågår.

Stämman avslutades med att Släktforskare Nolaskogs hälsade oss välkomna till nästa års släktforskar dagar i Örn-sköldsvik. Därefter intogs en delikat middag med helstekt ren varvid medlemmar från Lulebygdens Forskarförening föreläste en imponerande dräktkavalkad från medeltiden och fram till våra dagar.

Lars-Gunnar Sander

Fel i Rosenbergs handlexikon

I Rosenbergs handlexikon del 3 har i utgåvan 1993 några sidor fått fel plats i trycket. Det är sidorna 543-548 som i boken är placerade i ordning 545,544,547,546,543,548.

Referat av Olof Hederyds föredrag vid släktforskar dagarna i Luleå augusti 1993, skrivet av Lars-Gunnar Sander.

Jag tillhör den generation som i skolan tvingades ägna ett antal modersmålslektioner åt "Fänrik ståls sägner". Då diktsamlingen i fråga andades spänning och äventyr var den inte någon helt ointressant läsning för en skolpojke: Men redan då tyckte man nog att den gode Runeberg ibland gick en smula väl långt i sin hjältedyrkan. Som till exempel i "Soldatgossen" där han skaldar om soldaterna:

ett härligt liv de levat dock, en härlig död de fått. Ack, vem vill stappla trög och tung? Nej, gå i fält helt varm och ung och dö för ära, land och kung.

Nej, någon härlig död fick de inte, de soldater som dukade under i Haparandatrakten, dit de retirerat i december 1808 förföljda av ryssarna. Om detta kunde författaren Olof Hederyd berätta målande i sitt föredrag "Finska krigets avslutning och följder i Haparandatrakten".

Den 15 november 1808 hade den finska armén dragit sig tillbaka till Uleåborg där den låg sammanpackad med 600 sjuka. Det var fältsjukan, dvs dysenteri, som drabbade de redan hårt prövade soldaterna. Samtida skildringar av förhållandena i sjukkvarteren utgör en skrämmande och ohygglig läsning.

Läget var dock inte bättre hos de förföljande ryssarna. Överbefälhavaren Buxhövden hade nästan varit benägen att dra sig tillbaka söderut om inte hans underbefälhavare Kamenskij och Schuvaloff träffat en överenskommelse med svenskarna i Olkijoki den 19 november. Denna innebar att fientligheterna skulle upphöra tv och att den finska hären drog sig tillbaka bortom gränsen till det dåtida Västerbotten som gick vid Kemi älv. Något som hette Norrbotten fanns nämligen inte på den tiden.

Det var nu som generalkvartermästaren Klingstedt utförde sitt stordåd. Han sände

ut kurirer till traktens kronofogdar och lyckades med deras hjälp på två dygn skaffa fram 1500 hästar med furage och kuskar. Det var bönderna i Österbotten som fick bidra med detta. Hederyd visade overheadbilder på rekvisitioner underskrivna av landshövdingen Stromberg i Uleåborg.

Marschen mot Torneå gick i snöyra och bitande vinterkyla och varvid man övernattade under bar himmel. Skälvande av köld i utslitna kläder, hungriga och sjuka, passerade de sista soldaterna gränsen den 13 december.

En del av armén fick stanna i Torneå, en annan del släpade sig vidare ända ned till Umeå. I Torneå stegrades eländet. Det rådde brist på allt. De sjuka låg i massor tätt sammanpackade på golven i trånga och smutsiga kvarter. Mörker, köld och en ohygglig stank. Under fyra månader dog 1800 man!

Det högsta ansvariga befälet såg till att de slapp se eländet. Den gamle gubben Klercker som efterträtt Klingspor som överbefälhavare satt som överbefälhavare i Härnösand långt från händelsernas centrum. Och Adlercreutz som hade det operativa ansvaret i Torneå begav sig efter en tid till Stockholm. Han hade ju viktigare saker att sköta nämligen revolutionen och kungens avsättning.

Nu lade man hela ansvaret på generalen Hans Henrik Gripenberg som sedan fick spela rollen som syndabock för det slutgiltiga debaklet. I det hopplösa läget tvingades han ingå konventionen i Kalix den 25 mars. Den innebar att alla hans trupper lade ned vapnen och förråden överlämnades till fienden. Kapitulationen ägde egentligen inte rum i Kalix utan i Sälvis halvvägs mellan Kalix och Torneå.

Det har sagts att soldaterna mottog budskapet om kapitulationen med djupaste harm. Men i själva verket var de ganska nöjda. De såg ett slut på allt elände och kunde få återvända till hemorten.

Minnet av en människa

Ur Nils Nilsson 1917-1987 Att hitta i arkiven

Hur varaktigt är det minne en människa lämnar efter sig, när hon dör? Hur rikt eller magert är minnesmaterialet, och hur länge kan det motstå förintelsen? Att minnet av den döde lever kvar i den närmaste familjekretsen - smärtsamt eller upprörande eller vemodigt - är en sak. Vad som bevaras på det sättet, tunnas ut; efter en eller ett par generationer har det förtonat, alla vackra begravningsstal till trots. Vad som på längre sikt bevaras i dokumenten är något annat; det är mycket mindre utsatt för förändringar. Men hur länge räcker dokumentens minne?

Problem av den arten ligger bakom den ungerska författaren Lajos Zilabys novell När dog Ja'nos Kova'cs. För svenska läsare gjordes den på sin tid, det var 1946, tillgänglig i All världens berättare.

Den 4 oktober 1874 dog, enligt novellen, en snickargesäll som hette Jan'os Kova'cs. Han var 35 år gammal, en mager, stillsam man, ogift och inneboende hos en änka. Vid sin död efterlämnade han bara en syster. Redan fem år senare dog snickaren, som han hade arbetat hos. Efter nio år dog den gamla damen, som hade hyrt ut rum åt honom och efter fjorton år dog systemen.

Den 6 mars 1895 uttalades hans namn för allra sista gången av en mänsklig röst. Den dagen satt några män på en krog i hembyn, och plötsligt kom de att berätta en historia från hans militärtjänst. Man hade en gång tvingat honom att sticka in huvudet i en kakelugn, och en av deltagarna i dryckeslaget hade inte glömt det.

Ännu var inte minnet av Ja'nos Kova'cs alldeles utslöcknat. Den 10 november 1899 dog en arbeterska, som en gång hade älskat honom, och i dödsstunden, eller en kort stund dessförinnan, fladdrade minnet av den kärleken förbi i hennes medvetande. Men hans namn kom aldrig över hennes läppar. Året därpå brann en reformert prästs boställe ner, och därmed försvann kyrkoböckerna där födelse- och dödsåren stod antecknade. En vinterdag 1901 stal så någon träkorset på hans grav för att få litet ved till en brasa i den stränga kylan. Till slut, 1920, gallrade en ung advokat ut sin fars papper. Bland dem var ett kvitto från Ja'nos

Kova'cs, som erkände att han fått betalt för två polerade stolar. I regnet plånades namnbokstäverna på den lilla papperslappen ut, en efter en, allra sist ett v. I det ögonblicket, 46 år efter sin död, försvann för alltid Ja'nos Kova'cs från jorden, konstaterar författaren. Av de få och fattiga minnena återstod inte ett spår.

Kan något sådant hända oss?

Det vill vi inte så gärna tro. I tidningarna, som läggs till förvaring i stora bibliotek, figurerar de flesta människor åtminstone någon gång, även om de aldrig gör sig bemärkta som idrottsstjärnor eller förtroendemän. Det är sant, att så många inte längre låter viga sig, och att allt flera begravs i största stillhet. Minnesrunorna över de döda finns i alla fall kvar, åtminstone än så länge, även om det får medges, att de blir kortare och kortare i provinspressen. I storstadstidningarna är de ju sedan länge begränsade till vissa kretsar. Dödsannonserna visar knappast några tendenser att komma ur bruk. Men det kan inte undgå oss, att tidningarna dör bort, den ena efter den andra. . .

Vi har emellertid också arkiven. Och den lilla gruppen av arkivarier försöker, om än under ironiska kommentarer från omvärlden, förvara dem så säkert som möjligt. De försöker dessutom se till, att man till de viktigaste handlingarna använder papper och skrivmedel, som är sådana att de motstår förstörelsen.

Om det vill sig väl, kan arkiven ha mycket att säga om en människa. I föreningsarkiv - som åtminstone ibland räddas åt eftervärlden - finner vi spår av hennes intressen och livsriktning. I

gynnsamma fall kan brev eller andra handlingar av hennes hand ha kommit att ingå i något arkiv, som blir bevarat. Det kan till och med hända - fast det är inte alltför vanligt - att en familjs eller enstaka persons privatarkiv räddas åt framtiden, med dagböcker, mottagna brev, kassaböcker och allt.

Emellanåt kan det vara fråga om mycket personliga brev eller anteckningar. De låter en blicka rakt in i en människas liv, kanhända mer direkt än hennes närmaste en gång kunde göra. Den sentida läsaren kan knappast undgå en känsla av att vara påträngande och alltför närgången. I alla händelser är det en egenartad känsla att så inelutas i en för länge sedan död människas livssfär med dess oro och spänningar och värme. Ingrid Andersson har fångat något av den upplevelsen i sin dikt om "de gamla breven":

*Handen som skrev är längesedan aska
Ögat som läste sover under snön
Allt som finns av deras ungdoms låga
är dessa vissnade och spröda blad
Då slår de ut som blom i mina händer
av värmen som låg dold i femtio år
En pil har nått mig från den tysta dalen
och övervunnit avstånd en gång
Och under mina tårar flyter bläcket
upplöst i mjuka fläckar och jag vet
att överallt finns kärlek dold i världen
och orden väntar på att väckas ur sin
hamn.*

Inte sällan har breven ett mänskligt värde, som gör dem till viktiga delar av kulturarvet. Men, tyvärr, den döde snickaren i Zilabys novell skrev knappast några djupt personliga brev, och även om han hade gjort det, är det inte troligt att de hade blivit bevarade. Inte ens om han hade levat i våra dagars samhälle, skulle de ha funnit en fristad i något offentligt arkiv.

Kärnfrågan - som med ett slags programmatisk förenkling blottläggs i den ungerska novellen - gäller den vanliga människans minne. Hur blir det vidmakthållet, hur skyddas det mot tidens anlopp? Hur meningsfyllt är det sparsamma

flöde av data, som överlever henne själv? Att ovanliga människors minne finner en tillflyktsort i någon stor arkivinstitution är ingenting nytt eller förvånande. Så har det alltid varit. Grundläggande både för räddandet av vetenskapligt källmaterial och för skyddet av individens minne är den arkivvård, som berör alla människor. Det är i myndigheternas, framför allt i de statliga myndigheternas, arkiv och i kyrkoarkiven, som den uppgiften får fullgöras.

Hälsan tiger still i arkiven

Man får medge, att de upplysningar som dröjer sig kvar ofta är torftiga; de har inte alltför mycket att säga om livsinnehållet och personligheten. Många gånger är det, enligt tillvarons egendomliga logik, de negativa dragen som tar mest utrymme i anspråk. Sjukdomar av-sätter mer handlingar än hälsan - det är bokstavligen sant, att hälsan tiger still. Rättegångar och avtjänade straff öppnar ofta en särskilt stor möjlighet att blicka djupt in i en människas tillvaro.

Den paradoxala följden blir, att jagade och förföljda människor ibland kan följas i arkiven långt bättre än deras märkliga förföljare. Hur askådligt har inte den franske romanförfattaren André Chamson kunnat skildra sina lidande, hugenottiska förfäders liv från generation till generation. Galärskedjor och andra handlingar från flottans arkiv har utgjort det dystra källmaterial, som han så troget har följt.

Därför är det inte förvånande, att diktaturstater ibland söker avlägsna de miss-hagligas minne till och med ur arkiven. Den tyske rikspressechefen lät 1936 meddela: Thomas Mann skall strykas ur tyskarnas minne, då han icke är värdig att kallas med det tyska namnet. Det är inte bara i George Orwells roman om 1984 som maktägarna försöker straffa medborgare genom att utplåna deras namn ur sina arkiv. Men aktioner av den arten lyckas sällan helt. Sanningen är trots allt att arkiven i länder av vår typ speglar huvuddragen av nästan alla människors liv. Det är inte lätt att radera ut så många uppgifter, i synnerhet som de är spridda på många olika håll.

Ser vi till svenska förhållanden, lämnar de offentliga arkiven en rad upplysningar om en och var: namnet, födelse- och dödsåren, bosättningen, flyttningarna, yrket, familjebanden, den ekonomiska situationen. Ofta får man veta åtskilligt därutöver: skolgång, värnplikt, fastighetsförvärv, efterlämnade tillgångar. Har någon varit sjuk, kan man se det i patientligger och andra handlingar. Kyrkliga insatser och förtroendeuppdrag avspeglas i arkiven.

Onekligen är det en stor, i egentligaste mening demokratisk gärning arkivarier-na utför, när de bevarar och värjer så många människors minne mot mäktiga förstörelsekrakter. Och hela tiden måste de föra sin kamp på en dubbel front: mot förstörelsen men också mot krafter och tendenser, som hotar att snedvrider vittnesbörden och förvanska sanningen. Det finns en alltid närvarande strävan att förgylla minnena eller lägga dem till rätta för bestämda syften. De mörka eller ned-sättande dragen söker man radera ut, ofta nog av de bästa bevekelsegrunder. Men minnesbilderna får inte bli glansbilder. Skuggorna kan inte föras åt sidan: det finns ingen skugglös verklighet.

I våra egna erinringar förträngs och om-formas mycket av det som skett. Arkivarierna får inte handla så. De skall inte bara skydda papper, de skall skydda sanning och äkthet. Ingen kan påstå, att det gör arbetet lättare.

Individens minne dyrbart

Arkivmännens yrke beskrivs ibland som rofyllt, men i verkligheten får de aldrig slå sig till ro. De måste ge akt på möjligheterna att utnyttja nya medier och materialslag för att rädda en mera fullödig kunskap om människorna och deras öden. Av ett långt och innehållsrikt liv bevaras alltför ofta inte mer än en handfull data, kanske också några fragment av personliga insatser eller särdrag, en enstaka gärning, en meningsyttring eller bara en gest. Och när vi nu omsider i fotografiet har fått en ny typ av dokument, som på ett begränsat utrymme kan säga mycket om en människa, är det en bitter ödets ironi, att vi många gånger står där frågande - vi vet inte, vilka män-

niskor vi ser. Vi har i våra händer en bild med levande, konturskarpa drag, men vi känner inte namnet, kanske inte heller tiden eller platsen.

I Tomas Tranströmers Östersjöar finns en påminnelse om den paradoxen:

- på nästa bruna foto är den okände - dateras enligt kläderna till förra seklets mitt.

En man omkring trettio: de kraftiga ögonbrynen, ansiktet som ser mig rätt in i ögonen och viskar: "här är jag". Men vem "jag" är finns det inte längre någon som minns. Ingen.

Också i andra dikter har Tranströmer stannat inför de bleknande fotografierna. Det är tydligt att han fascinerats av den egendomliga kontrasten mellan detalj-skarpa och namnlöshet.

Under de senaste årtiondena har en rad svenska författare vänt sig till de "människor som historien glömde" för att ge ord åt deras avlägsna, stumma klagan. Det har naturligtvis berott på mycket, på släktskap och rättfärdighetskänsla och solidaritet - ideologiskt motiverad eller inte - och på att den diktande fantasien får stort spelrum i en så okänd tillvaro. Men inbrytningen i dessa glömda liv måste också bero på känslan av den rikedom - den glanslösa men outtömliga rikedom - som döljer sig bakom de kalla siffrorna i mantalslängder och torp-kontrakt.

Diktarna kan fylla ut de knapphändiga uppgifterna med färgrika, om också osäkra och fantasifulla, öden. Arkiv-bevararna kan inte ens tillnärmelsevis nå så långt i stoffriktedom. De håller upp sin sköld mot den totala glömskan. Men av det händelserika liv som levats, kan de bara i enstaka fall bevara en detaljrik återspeglings. "I andras glömska lever vi och dör", heter det i en dikt av Erik Lindegren.

Ändå är det viktigt, att arkivariens kamp går vidare. Och den får inte begränsas till de nyktra uppgifter, som vetenskapen behöver, kanhända för att undersöka kollektiva förlopp, där den enskilde bara kommer till synes som en kugge i ett stort

Borgmästare uti

Ulf Nilsson var ordförande vid Värmlands Släktforskarförenings konstitueringsmöte den 15 december 1983. Han är aktiv forskare och verksam i Filipstads Gille. Ett flertal tidningsartiklar i "Vår Stad" 1991, varav denna är ett exempel, visar djupt kunnande och kritiskt och enträget forskningsarbete. 1991 utsågs Ulf Nilsson av Gillets råd till en av årets kulturprofiler. Motiveringen lydde: *Ulf Nilsson har genom kvalificerat forskningsarbete lyft fram ett stycke tidig filipstadshistoria ur 16-talets töckenvärld. Gillesrådet kan med tillfredsställelse konstatera att det är ett arbete som kommer att berika allas våra kunskaper om hemstadens tidigare historia, samtidigt som det i vissa stycken också är en spännande läsning. Det är därför med ett varmt tack till Ulf Nilsson för en förtjänstfull kulturgärning, som "Vår Stad" nu presenterar de senaste resultaten av hans forskarmöda.* Ulf Nilsson har som gåva till VSF ställt artikeln till förfogande.

Den kände värmlandsforskaren Erik Fernow, född i Filipstad 1735, och mest bekant för sitt huvudarbete "Beskrivning över Värmland", efterlämnade även en betydande samling opublicerade manuskript om värmländska bygder. Ett sådant arbete är en handskriven volym med titeln "Philipstads-slakter", ingående i Kristinehamns högre allmänna läroverks handskriftsamling som förvaras i Värmlandsarkiv, Karlstad. Volymen innehåller nära 100-talet tabeller och släktöversikter från 1600-talets Filipstad. Trots att flera av tabellerna innehåller inte bara vilseledande uppgifter utan även ofta grava felaktigheter, är volymen fortfarande en ofta utnyttjad källa av forskare i släkt- och personhistoria kring filipstadssläkter.

Filipstads förste borgmästare

Tabell nr 8 i ovannämnda volym har rubriken "De preez, Vallon" och är avskri-

ven och kompletterad i Lagergrens genealogiska samling, Värmlands Museum. Om Filipstads förste borgmästare uppger Fernow följande: "Niclas Gilliusson depreez, Fransk adelsman, fraktade Valloner till Sverige, blef kvar vid Kallhyttan och gifte sig med Kattlen... från Frankrike. Gjordes av hertig Carl till Bergmästare och förste Borgmästare i Philipstad, der han lade grunde til Storkyrkan 1616 och kostade sielf 9 hwarf".

I sin värmlandsbeskrivning uttrycker sig Fernow något svävande i det han säger att "Niklas Juliusson d'Eprez tillika även var bergsfogde eller bergmästare". Uppgiften är totalt felaktig, bergmästare eller bergsfogde var han bevisligen inte. I 1610 års skattelängder för Värmlands bergslag uppföres "Niclas Gilleson" med hustru och en "pigha" som vanlig skattskyldig vid "Nymarrckna" Filipstad.

Även det påstådda adelskapet bör sannolikt begravas och få vila i frid. Fernows iver att tolka och förknippa alla adelsliknande namn med, enligt hans mening, ett självklart adelskap har bekräftats i andra sammanhang. Därtill kommer att "de'Preez" eller liknande skrivformer inte påträffats i något sammanhang sedan staden grundades 1611, vartill kommer att några av hans söner kom att kalla sig Pistori elternativt Pistorius. Att hans en tid bodde vid Kallhyttan är däremot bekräftat och uppgiften att han själv bekostade nio timmervarv när kyrkan bygg-

des 1616 finns ingen anledning att betvivla.

Beträffande uppgiften att han fraktade valloner till Sverige uppger Fernow i sin handskriftsamling: "Niclas depres var en rik adelsman från Frankrike, hade lust att resa och gav sig därför med sina landsmän, som voro införskrävne till fölge, dem han under vägen höll med betalning. En i följet hade en dotter, den han tyckte om, och tog till hustru då han kom hit, samt satte sig ned vid Kallhyttan".

Redan 1608 anlade Niclas Gilliusson tillsammans med tre kompanjoner Filipstads första industriella verk, en stångjärnshammare på den plats där museet Kvarnen nu finns. Denna hammare kom till en början att benämnas "Niclas hammare", senare även "Öfre hammaren" till dess den revs på 1650-talet och fick lämna plats åt den nya stadskvarnen. Ett år efter stadens tillkomst, den 11 maj 1612, undertecknade "Niclas Gillesson, Borge-mästare" ett kvitto på 50 daler till rådhusbyggnaden. Även 1628 är han i rådstugu-protokoll omnämnd som "Niclas, Borge-mästare".

Skattefrihet

Då Filipstad tillkom skedde detta under en tid då strävandena skärptes att lokalisera handel och hantverk till städerna. Alltsedan 1300-talet hade denna stadsorienterande behandling av näringslivet bestått i straff för handel på landsbygden, så kallat landsköp, som innebar 40 marks böter och varans förlust, vid andra resan skärptes straffet till 100 mark och vid tredje resan livets förlust, i samtliga fall även förenat med varornas förlust. För att förmå landsköpmän och hantverkare att flytta till städerna lockades dessutom med en rad olika förmåner och privilegier.

För Filipstads del var bland annat alla som ville flytta till den nyanlagda staden befriade från alla skatter under tio år efter stadens grundande. Intresset att

Fortsättning från sida 17

maskineri. Individens minne är dyrbart, att värja det är att försvara människovärdet, insikten att varje människas liv är betydelsefullt och unikt, en värld i världen. När de sista resterna av Ja'nos Kova'cs minne förintades av elden och regnet, var det ett nederlag för de minnesbevarande krafterna, och det som gick förlorat kan aldrig återerövas.

1600-talets Filipstad

från statligt håll kontrollera Filipstad och dess stadsstyrelse under det första årtiondet var därför i det närmaste obefintligt. Därtill kom att stadstullen infördes först 1622, varför stadens styresmän kunde känna sig tämligen självsäkra i den unga staden.

Tänkeböcker

Några protokoll från stadens första decennium finns inte bevarade. I den mån sådana har funnits har dessa gått förlorade vid de många stadsbränderna under 1600- och 1700-talen. Sammankomsterna på rådstugan skedde sannolikt mycket sporadiskt under stadens tidigaste år, enligt 1622-1628 års protokoll endast två gånger om året. Först under senare delen av 1600-talet hölls rådstuguförhandlingar varje måndag. Ärendena som avhandlades inskrevs förmodligen inte i någon så kallad tänkebok före 1622 utan antecknades uppenbarligen på lösa lappar eller pappersark.

På 1614 års riksdag hade emellertid Gustav II Adolf framlagt ett förslag om inrättande av "konungslig hovrätt", vilket resulterade i att bland annat Göta hovrätt inrättades i Jönköping 1634, till vilken bland annat Värmland kom att tillhöra. Med hovrätternas tillkomst ålades rådhus- och tingsrätterna att årligen insända en fullständig avskrift av den under det gångna året förda domboken. Originaldomböckerna från 1600-talets Filipstad gick förlorade genom 1694 års ödesdigra stadsbrand men i Göta hovrätts arkiv finns nämnda avskrifter eller renovationer av Filipstads äldsta domböcker från 1622 till 1628. Därefter felar domböcker för de närmaste sju åren beroende på att dåvarande justitieborgmästaren Mäster Lars (Laurentius Sigfridhi Carolstadius) omkring 1630 avvek från staden och sin tjänst, varvid han lämnade sin trassliga ekonomi och sina tjänstepliktier ouppklarade.

Sedan den arbetsamme och kunskapsrike domaren, underlagmannen i Värmland, assessorn i Göta hovrätt Petrus Hansson Dober 1636 fått uppdraget att under justi-

tieborgmästarens vakanstid upprätthålla domarejänst i Filipstad, finns från samma år en obruten följd av domböcker bevarade för resten av 1600-talet.

I domböckerna, eller tänkeböckerna som de stundom kallades, inskrevs inte enbart brottmål och tvistemål etc utan även ärenden som gällde stadens förvaltning och andra beslut som gällde invånarnas och stadens allmänna intresse, de så kallade magistratsbesluten. Detta var en naturlig följd av att samma förtroendevalda som hade rättsskipande uppgift även tillhörde magistraten och hade ansvar för stadens förvaltning. Högsta ansvaret för den förvaltande verksamheten hade stadsborgmästaren.

Många borgmästare

Någon grundlig forskning rörande 1600-talets borgmästare i Filipstad har hittills inte företagits. Det enda försöket i den vägen återfinns i Gottfrid Kallstenius "Filipstad 1611-1911" samt i Erik Fernows magisteravhandling "Om Värmlands Bergslag och staden Filipstad" jämte samme författares värmlandsbeskrivning. I sin magisteravhandling säger sig Fernow ha funnit 16 borgmästare mot att han i värmlandsbeskrivningen reducerat antalet till 12. Kallstenius däremot har endast lyckats prestera 11 borgmästare som tjänstgjort i Filipstad under 1600-talet. Gemensamt för bägge författarnas undersökningar är att flertalet av uppgifterna är behållna med större eller mindre felaktigheter samt att såväl Fernow som Kallstenius inte observerat att Filipstad i likhet med andra svenska städer under ifrågavarande tid höll sig med två borgmästare samtidigt, nämligen en stadsborgmästare med ansvar för stadens allmänna förvaltning och en justitieborgmästare med rättsskipande och dömande kompetens.

Som tidigare nämnts utsågs stadsborgmästaren bland stadens invånare på allmän rådstuga, varemot justitieborgmästaren utnämndes av Kungl Maj:t. Förteckningen på nästa sida, som upp-

tar sammanlagt 24 borgmästare i 1600-talets Filipstad, är reultatet av en närmare undersökning, grundad på systematisk genomgång av 1600-talets domböcker från Filipstad. Förteckningen är uppgjord i den ordningsföljd vederbörande tjänstgjort, varvid är att märka att nr 8, 11 och 13 tjänstgjort under mer än en mandatperiod.

Vidare framgår av förteckningen att två stadsborgmästare tjänstgjorde samtidigt under tiden 1642-1649. Detta har sin naturliga förklaring däri att sedan hovrättsassessorn Petrus Hansson Dober utnämns till häradshövding i Västmanlands län, var justitieborgmästarens tjänst obesatt under nämnda tid. I princip torde en av dessa ha fungerat, eller i varje fall betraktat sig som justitieborgmästare. Då emellertid ingen av dem hade fått kunglig fullmakt på ämbetet och sannolikt också saknade juridisk skollning och kompetens, har de i denna utredning rubricerats som stadsborgmästare.

Ulf Nilsson

Se namnförteckning nästa sida

Felplacerade protokoll från Nordmarks hd 1787

I domboken från Grums härad volum A1:22 för åren 1786-1790 har protokollen från Nordmarks härads vinterting 1787 blivit inplacerade. Protokollen från Grums härad saknas för nämnt ting.

Grums och Nordmarks härad ingick då i Jösse m fl tingslags domsaga. Protokollen från de båda häraderna är undertecknade av häradshövding Ugglå och det är troligt att förväxlingen skett redan vid utskriften.

Stadsborgmästare

1. Niclas Gilliusson de'Preez
 2. Håkan Svensson
 3. Olof Halvorsson
 4. Olof Ericsson
 5. Hans Andersson
 6. Zegul Larsson
- Dessa 6 har tjänstgjort under okänt antal år 1611-1635
7. Lars Hansson, omkring 1635-1638. Av Kallstenius förväxlad med justitieborgmästaren Laurentius Sigfridhi Carolstadius.
 8. Wincenz Tossengzson, 1638-1639 1. mandatperioden.
 9. Måns Elofsson, 1639-1640. "Måns Skräddare", av Fernow och Kallstadius sammanblandad och förväxlad med nr 11 Måns Simonsson.
 10. Olof Nilsson, 1640-1642
 11. Måns Simonsson, 1642-1646 1. mandatperioden. Av Fernow och Kallstenius sammanblandad och förväxlad med nr 9 Måns Elofsson. Har därigenom felaktigt kommit att kallas "Måns Skräddare".
 12. Hans Hermansson, 1642-1648
 13. Nils Månsson, 1646-1648 1. mandatperioden.
 11. Måns Simonsson, 1648-1652 2. mandatperioden.
 14. Johan Börjesson, 1648-1649
 13. Nils Månsson, 1652-1653 2. mandatperioden.
 15. Ewert Strokirk, 1653-1654
 8. Wincenz Tossengzson, 1654-1655 2. mandatperioden.
 13. Nils Månsson, 1655-1662 3. mandatperioden.
 16. Tosseng Wincentzson, 1662-död 1662 eventuellt 1663.
 13. Nils Månsson, 1663-1665 4. mandatperioden.
 17. Jon Jonsson (Fernel), 1665-1667
 18. Jöns Börjesson, 1667-1672
 19. Peder Wastesson, 1672-1675
 20. Ingemar Tingvall, 1675-död 1692
- Vakans 1692 till den 13 maj 1694. Då brann större delen av staden varefter stadsprivilegierna indrogs den 11 april 1695.

Justitieborgmästare

1. Laurentius Sigfridhi Carolstadius, 1624-?. "Mäster Lars".
Avvek före 1631 från staden och sin tjänst, varvid han lämnade sin trassliga ekonomi och sina tjänsteplikter ouppklara-
rade.
Vakant ? -1636
Vakant 1636-1641. Under vakanstiden 1636-1641 tjänstgjorde hovrättsassessor Petrus Hansson Dober Arosiensis som domare och lagkunnig i justitieborgmästarens ställe. Han bodde emellertid aldrig i Filipstad utan var bosatt dels på gården Bo i Karlskoga dels på Åsen i Sandseryds socken, Jönköping.
Dober hade 1629-1636 varit underlagman och lagläsare i Värmlands lagsaga. År 1630 tjänstgjorde han som assessor i Åbo hovrätt och från 1634 till 1661 var han assessor vid Göta hovrätt i Jönköping. Den 31 augusti 1641 utnämndes han till häradshövding i Simtuna härad, Västmanlands län och kom därför att tjänstgöra vid rådstugan i Filipstad sista gången den 20 december 1641.
Under tiden 1642-1649 höll sig Filipstad med två stadsborgmästare samtidigt, biträdda vid de flesta sammankomsterna av kronobefallningsmannen Mårten Drost. Först 1649 tillsatte Kungl Maj:t en ny justitieborgmästare, varefter staden återgick till tidigare förhållanden med en stadsborgmästare och en justitieborgmästare.
2. Johan Danielsson Lindbergius, 1649-1672. Fick kunglig fullmakt på ämbetet 14/10 1648, gjorde sig skyldig till oegentligheter med stadens kassa, avled under dunkla omständigheter då han som stadens herredagsman bevistade riksdagen i Stockholm, som tog sin början den 18/8 1672.
3. Andreas Kienzel, 1673-1678. Ut-nämnd till bergmästare i Filipstad 16/12 1671, fick kunglig fullmakt den 10/2 1673 att tillika bergmästareämbetet även vara stadens justitieborgmästare. Avled i Filipstad den 24/11 1678.
4. Olaus Wallengren, 1679-1695. Fick kunglig fullmakt på ämbetet 8/1 1679. Den 13 maj 1694 nedbrann större delen av staden, varefter stadsprivilegierna indrogs den 11/4 1695. Wallengren blev därefter justitieborgmästare i Kristinehamn.

Landsarkiv i Karlstad ?

Riksarkivet(RA) har nu utrett frågan om nya landsarkiv och till regeringen lämnat sitt förslag i frågan. I inledningen nämner man bl a fyra kriterier som bör föreligga vid etablering av landsarkiv: universitet/högskola bör finnas på orten, befolkningstäthet, residensstad, goda kommunikationer. Man hänvisar till betänkandet Statens Arkivdepåer (SOU 1991:31).

RA har utgått från två alternativa vägar vad gäller utbyggnaden av arkivdepåer. Den första är att bygga ut befintliga landsarkiv för att ta hand om de leveranser som väntas under 1990-talet. Den andra vägen är att succesivt bygga ut landsarkivorganisationen med ett eller flera nya landsarkiv under samma period. I SOU 1991:31 nämns Jönköping, Kalmar, Växjö och Karlstad som sådana orter för nya landsarkiv.

I sina överväganden konstaterar RA att dess fyra kriterier för att etablera ett landsarkiv uppfylls i Värmlands län. Man säger också att läns museet enligt uppgift skall få nya lokaler och lämnar då Gamla Badhuset. Beträffande högskolan nämner man bl a att det sedan några år där pågår utbildning i arkivkunskap (20 poäng). En 40-poängskurs är planerad starta höstterminen 1994. I Karlstad finns även redan en fungerande arkivorganisation med vilken staten skulle kunna samverka i en eller annan form. Man konstaterar att det krävs utökning med 15.000 hyllmeter (hm) i Värmlandsdepåerna under 1990-talet. Detta fördelar sig enligt följande:

- 5.400 hm från landsarkivet i Göteborg
- 4.000 hm från statliga myndigheter i Värmlands län
- 5.000 hm från nuvarande intressenter (kommunala och enskilda)

Forshagadepån kan utbyggas med 10.000 hm. De lokaler i Gamla Badhuset som nu disponeras av läns museet kan rymma över 4.000 hm. Övriga utrymmen som forskarsalar och personalutrymmen kan också tillgodoses.

ANOR SÖKES

Det finns även vissa utbyggnadsmöjligheter på tomten vid Gamla Badhuset. Kostnaderna beräknas till ca 1,9 Mkr i engångskostnad. Driftkostnader blir sedan 2 Mkr/år.

RA konstaterar att den billigaste lösningen är att bibehålla nuvarande organisation (materialet kvar i Göteborg) och att då bygga ut befintliga arkiv. RA anser dock av andra skäl som en allmän förstärkning av den regionala arkivverksamheten, geografisk närhet, möjligheter till samverkan etc, talar för en utbyggnad av landsarkivorganisationen. En sådan utbyggnad bör ske i etapper.

RA finner att Karlstad är det lämpligaste alternativet och föreslår (med kursiv stil) att ett landsarkiv inrättas i Värmlands län i samverkan med Värmlandsarkiv.

Det som nu förväntas hända är enligt arkivchef Bode Janzon att förslaget utmynnar i en proposition som behandlas av riksdagen under 1994, förhoppningsvis av vårriksdagen. Om ett för Karlstad positivt beslut tas kan landsarkiv etableras tidigast 1995.

I ovanstående text har utdrag gjorts ur RAs förslag. Innehållet i SOU 1991:31 har tidigare refererats i VärmlandsAnor (och NFV) i 1991:4 och 1993:1.

Det man kan utläsa är att RA är för ett landsarkiv i Karlstad. Det anges goda skäl för detta, det vill säga att de fyra kriterierna i första stycket ovan är uppfyllda och att det redan finns en väl fungerande arkivorganisation. Detta är alltså nuläget och det kan väl även med en försiktig bedömning sägas vara ytterligare ett steg på vägen.

BGm

191. Jag söker anorna till a) **Erik Jonsson Quick** enl hfl f 1785 i Ed(S). 1808 står han som fältjägare och bor i Brårudssätern Sunne. G 4/12 1808 med Kerstin Larsdtr f 11/10 1784 d 27/3 1866. Enl generalmönsterrullan tillhörde han 1:ste majorens komp 4:e korpralskapet. Han fick avsked 3/7 1822. Enl hfl var han en "elak make styvsint och lat". Han dog 1862 av ålderdom.

b) **Olof Jonsson** f 29/12 1827 i Sundsjön, Gustav Adolf. Fadern okänd. Modern hette Anna Persdtr f 20/4 1795 i Sundsjön, d 13/3 1868 i Tutemstorp, Sunnemo, g m Sven Jonsson d 14/3 1822. Olof var g m Kerstin Nilsdtr f 19/2 1829, d 17/2 1897. Olof dog redan 13/2 1868 i Bogerud, N Råda.

c) **Kerstin Ersdtr** f 1799, g m torparen Johan Abrahamsson Martinen f 15/9 1794 i Halvardstorp Mellmar, Östmark, d 15/12 1856. Kerstin flyttade 1816 från Fryksände.

d) **August Wigelius** f 19/6 1841 i Holm(P) och **Augusta Norell** f 3/10 1849 i Edsleskog(P). De var gifta 11/10 1877. Kom 1885 från Klockrike i Östergötland och slog sig ner i Alsters sn. 1902 köps gården Backa i Alster.

Peter Nilsson
Klykvägen 12 653 50
KARLSTAD
Telefon 054 - 53 32 34

192. Jeg söker: **Magnus Magnussen** f ca 1747, hans kone **Anne Johansdtr** f ca 1748. Deres barn (f ca): Maria 1782, Magnus 1784, Kari 1786, Anne 1788, Grete 1790, alle i Sverige. Fant ingen av barna i Fryksende. Anne Johansdtr hadde vaert gift tidligere. Denne familien kom til Norge en gang imellom 1790 og 1801. I 1801 var ekteparet, deres barn Magnus og Grete på Skinnarbøl i Vinger. Magnus var snekker av yrke. De andre barna hadde tjeneste på andre steder. Magnus dy ble gift 1811 i Vinger med Goro Larsdtr f ca 1880, muligens i Sverige. Maria døde i januar 1809 uten å være

gift. De andre søstrene ble gift etterhvert. Hvor er barna fødd og døpte? Hvor kom Magnus ifra? Hvem hadde Anne Johansdtr vaert gift med tidligere; hadde hun barn i det ekteskapet?

Finn Sollien
Kongevegen 121
N-2200 KONGSVINGER
Telefon 00947 - 62 81 74 97

193. Jag söker: **Jon Henrik (Johansson) Boqvists** vidare levnadsöden i Amerika. F 22/9 1867 i Grava sn, son till Johan Henriksson och Lisa Nilsdtr, Rud, Grava. JHB emigrerade till Worcester Mass 1892. Senast kända vistelseort är Rutland Mass ca 1904-05. Återvände han till Sverige?

Gerhard Kaukerat
Radhusgatan 15
664 40 SLOTTSTRON
Telefon 0555 - 30403

194. Jag söker uppgifter om **Jonas Frykbom**. Enl Fryksdals hds dombok 1728 VT §35 är han son till Nils Jonsson, Backa, Sunne. Enl Karlstads stifts herdaminnen är komministern i Nyed 1712-1753 Jonas Frykbom f i Sunne 1681 av bondeföräldrar. Kan någon bekräfta att det är samme person eller bevisa motsatsen?

Bernhard Granholm
Ljunggatan 39C
664 32 GRUMS

195. Jag söker: Fadern till **Lars Nord** f oå 2/5 1823 i N Råda, moder Anna Larsdtr. Fosterson 1826 t Anna von Rappolt på gården Bergfrid, N Råda.

Mats Danielsson
Ejdervägen 46
123 49 FARSTA
Telefon 08-604 19 18

Fortsättning sida 22

Kursdeltagare vid kurs i släktforskning och etnologi, Molkoms Folkhögskola 16-18 nov 1990. Fotograf Anna Landgren

Översta raden fr v:

Nils Gunnar Dahlgren, Sunne. Arne Östman, Skärholmen. Bernhard Granholm, Grums. Allan Johansson, Åmål. Sonja Davidsson, Arvika. Ingrid Johansson, Karlstad. Hans Tjus, Karlskoga. Lars-Gunnar Sander, Forshaga. Gunnar Stolpe, Järfälla.

Mittenraden fr v:

Gerd Dahlgren, Sunne. Ulla Larsson, Edsvalla. Kerstin Modén, Karlstad. Inger Prånge, Karlstad. Sonja Peterson, Karlstad. Ulla Karlsson, Karlstad. Ingrid Johansson, Värmskog. Barbro Olsson, Karlstad. Anna-Lisa Granholm, Grums.

Sittande fr v:

Stig Jonasson, Kristinehamn. Valter Berg, Hagfors. Valla Johansson, Åmål. Ingrid Eriksson, Säffle. Birgitta Jönsson, Torsby. Gunnar Jonsson, Säffle.

Besök i Tingshuset i Häljebol vid rundvandringen 9 maj 1993. Fotograf Anna-Lisa Granholm

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning retur med nya adressen till:

Värmlands Släktforskarförening

c/o Lars-Gunnar Sander

Norra Berghaget

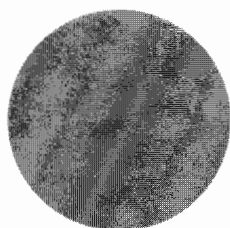
667 32 FORSHAGA

B**Föreningsbrev**

Har du valt din egen
Hustrückare

?

Nu är valet lätt!

Det är bara att trycka på

KNAPPEN

Ramgatan 7, 653 41 Karlstad, Telefon 054-15 66 75

Värmlands mesta fullservicetryckeri!